

Ministerstvo financií SR

**AKTUALIZOVANÝ
KONVERGENČNÝ PROGRAM
SLOVENSKA
NA ROKY 2004 AŽ 2010**

November 2004

OBSAH

OBSAH.....	2
ÚVOD.....	3
I. RÁMCE A CIELE HOSPODÁRSKEJ POLITIKY.....	4
I.1. Ciele hospodárskej politiky do roku 2010.....	4
I.2. Fiškálna politika.....	4
I.3. Menová a kurzová politika.....	5
I.4. Štrukturálne politiky.....	5
II. EKONOMICKÉ PROJEKcie A PREDPOKLADY.....	7
II.1. Aktuálne vývojové trendy.....	7
II.2. Súčasný a očakávaný vývoj vonkajších podmienok.....	8
II.3. Očakávaný vývoj reálnej ekonomiky a trhu práce.....	9
II.4. Cyklická pozícia.....	10
II.5. Očakávania v menovej oblasti.....	11
II.6. Bilancia vonkajšieho sektora.....	13
II.7. Riziká projekcie a scenáre vývoja ekonomiky.....	14
III. VÝHLAD VEREJNÝCH FINANCIÍ.....	16
III.1. Strednodobý fiškálny rámec.....	16
III.2. Príjmy verejných financií.....	19
<i>Daňové príjmy.....</i>	19
<i>Príspevky sociálneho a zdravotného zabezpečenia.....</i>	19
<i>Nedaňové príjmy.....</i>	20
<i>Granty a transfery.....</i>	21
III.3. Výdavky verejných financií.....	21
<i>Bežné výdavky.....</i>	21
<i>Kapitálové výdavky.....</i>	22
III.4. Cyklicky upravená bilancia.....	24
III.5. Fiškálny impulz.....	25
III.6. Verejný dlh a riziká.....	26
IV. ŠTRUKTURÁLNA POLITIKA A JEJ VPLYV NA VEREJNÉ FINANCIIE.....	28
IV.1. Zdravotníctvo.....	28
IV.2. Fiškálna decentralizácia.....	30
IV.3. Zákon o rozpočtových pravidlách.....	32
V. DLHODOBÁ UDRŽATEĽNOSŤ VEREJNÝCH FINANCIÍ.....	33
V.1. Demografia.....	33
V.2. Výsledky.....	35
VI. POROVNANIE S KP Z MÁJA 2004.....	36
PRÍLOHY.....	37

ÚVOD

Prvý máj 2004 je historickým míľnikom pre Slovenskú republiku. Vstup do Európskej únie je základom dosiahnutia vyššej prosperity pre obidve strany. Na jednej strane je to aktívne zapájanie sa do hospodárskych procesov európskej ekonomiky, férová hospodárska súťaž, liberalizácia, ktoré môžu Slovensku pomôcť zvyšovať kvalitu života. Na strane druhej, participáciou na formovaní hospodárskej politiky v rámci únie má Slovensko ambíciu prispievať k vyššej efektívnosti pri dosahovaní ambiciózných cieľov stanovených v lisabonskej stratégii.

Vstup do EÚ znamená automaticky členstvo v Hospodárskej a menovej únii (HMÚ), z ktorého vyplývajú aj záväzky. Jedným z nich je aj každoročné pripravovanie programov stability pre členské štáty eurozóny a konvergenčného programu (KP) pre ostatné štáty EÚ k 1. decembru. Tie majú obsahovať predovšetkým očakávaný vývoj vo fiškálnej politike. Prvý slovenský konvergenčný program bol predložený v mimoriadnom termíne pri vstupe SR do Európskej únie. **Aktualizácia tohto programu sa pripravovala len niekoľko mesiacov po tomto dátume, pričom tak makroekonomický, ako aj fiškálny vývoj v zásade potvrdzuje trendy popísané v májovom materiáli.** Aj táto skutočnosť zapríčinila, že rozsah aktualizácie je oveľa užší ako pri prvom konvergenčnom programe.

Vzhľadom na deficit verejných financií presahujúci 3% z HDP, Slovensko dostalo odporúčania, ako najrýchlejšie a najefektívnejšie znižovať jeho hodnotu. Vládou schválený trojročný rozpočet na roky 2005 až 2007 a presadenie zdravotnej reformy sú v súlade s týmito odporúčaniami. Podľa posledných odhadov, napriek vyššiemu ako predpokladanému rastu ekonomiky, príjmy verejných financií na konci roka dosiahnu približne rovnakú úroveň ako bolo avizované v májovom konvergenčnom programe. To znamená, že odporúčanie použiť vyššie než predpokladané príjmy predovšetkým na zníženie deficitu, bude relevantné až pre nasledujúce obdobie.

Základom pre prípravu KP boli tieto dokumenty:

- Programové vyhlásenie vlády
- Predvstupový ekonomický program za rok 2003
- Cardiffská správa za rok 2003 a 2004
- Konkretizácia stratégie prijatia eura v Slovenskej republike
- Zákon o štátnom rozpočte na rok 2004
- Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2005 až 2007

Posledné prognózy v tomto dokumente boli vyhotovené 29. októbra 2004.

Prvá časť KP vymedzuje hlavné ciele hospodárskej politiky do roku 2010, na ktorú nadväzuje časť obsahujúca ekonomické prognózy a predpoklady. Tretia až piata časť sa zaoberajú najmä verejnými financiami: strednodobým vývojom, dopadom štrukturálnych reforiem na verejné financie a s dlhodobou udržateľnosťou. Šiesta časť porovnáva prognózy s májovým KP. Príloha obsahuje indikatívne prognózy do roku 2010 a ďalšie tabuľky a grafy.

I. RÁMCE A CIELE HOSPODÁRSKEJ POLITIKY

I.1. Ciele hospodárskej politiky do roku 2010

Hlavným cieľom hospodárskej politiky je dosiahnuť vysoký a dlhodobo udržateľný rast ekonomiky a tým aj rýchlejší rast životnej úrovne na Slovensku. Táto jednoduchá formulácia skrýva v sebe množstvo politík a nutnosť ich efektívnej koordinácie. Ide predovšetkým o:

- *Fiškálnu politiku* - ktorá je založená na troch princípoch: **transparentnosť, zodpovednosť a efektivita**. Hlavnými cieľmi fiškálnej politiky sú: **znížiť deficit verejných financií do roku 2006 pod úroveň 3% z HDP** (bez nákladov na zavedenie druhého piliera penzijného systému) a **do roku 2010 dosiahnuť dlhodobú udržateľnosť verejných financií**. Dlhodobý cieľ vyžaduje striktné chápanie Paktu stability a rastu (nestačí mať deficit tesne pod 3% z HDP), čo v realite bude znamenať, že koncom tohto desaťročia by SR mala mať bilanciu verejných financií približne vyrovnanú.
- *Menovú a kurzovú politiku* - hlavným cieľom NBS je udržiavanie cenovej stability. Vzhľadom na to, že Slovensko je malá a otvorená ekonomika, výmenný kurz predstavuje významný kanál transmisného mechanizmu menovej politiky a jeho vývoj a odchýlky od rovnovážnej trajektórie sú zohľadňované pri menovo-politických rozhodnutiach. Práve veľkosť a otvorenosť ekonomiky sú hlavnými motivujúcimi faktormi, prečo má SR zámer vstúpiť do eurozóny v roku 2009. Tvorcovia hospodárskej politiky sú presvedčení, že tento krok urýchli aj reálnu konvergenciu Slovenska.
- *Politiky na trhu práce, produktov a služieb a na finančných trhoch* - v oblasti zamestnanosti je hlavným cieľom **znížiť štrukturálnu mieru registrovanej nezamestnanosti do roku 2010 pod úroveň 10%**. Na trhu produktov a služieb je kľúčovým zámerom **zvyšovanie produktivity** pomocou vhodnej investičnej klímy, vyššej intenzity konkurencie, liberalizácie, podpory podnikania a efektívnej regulácie. Na finančných trhoch je prvoradým zámerom udržanie zdravej konkurencie a vytvorenie efektívneho regulačného rámca. Slovensko sa hlási k **lisabonskej stratégii** a hospodárska politika bude zameraná na čím výraznejšie priblíženie k vytýčeným cieľom. V súčasnosti sa pripravuje Lisabonská stratégia pre Slovensko, ktorá by mala sústrediť pozornosť na štyri oblasti: podnikateľské prostredie, informačná spoločnosť, inovačná politika a ľudský kapitál.

I.2. Fiškálna politika

Slovenská vláda si v roku 2002 stanovila ambiciózny cieľ: výrazne znížiť schodok verejných financií **pod úroveň 3% z HDP v roku 2006** (bez vplyvu zavedenia druhého piliera dôchodkovej reformy¹). Tento cieľ je o to náročnejší, že konsolidácia prebieha súčasne **so znižovaním daňového a odvodového zaťaženia**. Príkladom je schválenie fundamentálnej daňovej reformy a systému sociálneho poistenia. Jedinou cestou ako vyššie uvedený cieľ dosiahnuť, sú hlboké štrukturálne reformy na strane výdavkov, ktoré výrazným spôsobom **znížia mieru prerozdelenia v ekonomike**.

¹ Vzhľadom na to, že zavedenie druhého piliera len konvertuje časť implicitného dlhu na explicitný a neznamená zvyšovanie dopytu, Slovensko bude žiadať zohľadnenie tejto skutočnosti pri posúdení plnenia Maastrichtských kritérií.

Cieľom do roku 2010 je dosiahnuť dlhodobú udržateľnosť verejných financií. Inak povedané, bezpečné dodržiavanie Paktu stability a rastu aj v dlhodobom horizonte, kedy efekty starnutia populácie budú kulminovať. Tento prístup implicitne predpokladá, že najneskôr v roku 2010 by verejné financie na Slovensku mali hospodáriť približne vyrovnane.

Vo všeobecnosti je **cieľom fiškálnej politiky podporovať aj výkon menovej politiky** pomocou zvyšovania efektivity automatických stabilizátorov. Samozrejme snaha o konsolidáciu verejných financií je prvoradá, a preto priestor pre automatické stabilizátory môže byť v tejto fáze obmedzený. Napriek tomu medzi cieľmi v oblasti hospodárskej politiky treba spomenúť aj opatrenia, ktoré by mali v budúcnosti zvýšiť efektivitu stabilizátorov. K ich vyššej flexibilitě by mali pomôcť napríklad aj prijaté opatrenia na trhu práce.

I.3. Menová a kurzová politika

Podľa zákona o NBS je hlavným cieľom Národnej banky Slovenska **udržiavanie cenovej stability**.

Výkon menovej politiky je v praxi orientovaný na dosiahnutie cieľa cenovej stability, pričom **menová politika reaguje na riziko odchylenia sa vývoja inflácie od hodnôt uvedených v menovom programe NBS.**

Vzhľadom na to, že Slovensko je malá otvorená ekonomika (podiel dovozu a vývozu tovarov a služieb na HDP predstavuje viac ako 150%) je pri menovopolitickom rozhodovaní zvažovaný aj vývoj nominálneho výmenného kurzu, ktorý má dôležité postavenie v transmisnom mechanizme menovej politiky. Kurzová politika sa uskutočňuje v režime **riadeného floatingu**.

V júli 2003 prerokovala vláda SR Stratégiu prijatia eura v Slovenskej republike. Vláda SR a NBS v nej skonštatovali, že vstup do eurozóny bude predstavovať významný impulz pre zdravý rast slovenskej ekonomiky, pričom výhody členstva prevýšia jeho nevýhody. V septembri 2004 vláda SR schválila Konkretizáciu stratégie prijatia eura, ktorá bližšie špecifikuje prístupový proces do eurozóny. Na základe zhodnotenia perspektív udržateľného plnenia maastrichtských kritérií spresňuje rámcový horizont prístupového procesu a charakterizuje obsah jeho jednotlivých etáp. Závěry tohto dokumentu potvrdzujú reálnosť termínu vstupu SR do eurozóny v roku 2009.

V oblasti kurzového režimu bude riadený floating v strednodobom horizonte nahradený mechanizmom výmenných kurzov ERM II. **Vstup Slovenska do ERM II možno predpokladať najneskôr do polovice roku 2006.**

I.4. Štrukturálne politiky

- **Trh práce** – flexibilný Zákonník práce (prijatý v roku 2003) by spolu s očakávanou vyššou ponukou na trhu práce (aj v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti sociálnej siete a sociálneho poistenia) mali podporiť splnenie hlavného cieľa - **zníženia štrukturálnej miery registrovanej nezamestnanosti do roku 2010 pod úroveň 10%**. Tento cieľ implicitne

predpokladá významný posun smerom k cieľom stanoveným v lisabonskej stratégii. Za kľúčové však považujeme predpokladané zvýšenie dopytu na trhu práce v dôsledku zlepšenia podnikateľského prostredia. Prvým signálom pozitívneho vývoja sú úspechy pri prilákavaní významných priamych zahraničných investícií.

- **Trh produktov a kapitálový trh** – Táto oblasť je podrobne popísaná v Cardiffskej správe, ktorú SR predložila Európskej komisii v októbri tohto roka. Na trhu produktov a služieb je kľúčovým zámerom **zvyšovanie produktivity** pomocou vhodnej investičnej klímy, vyššej intenzity konkurencie, liberalizácie, podpory podnikania a efektívnej regulácie. Posilnenie postavenia malých a stredných podnikov (SME) je taktiež medzi prioritami hospodárskej politiky. Na finančných trhoch je prvoradým zámerom jeho ďalší rozvoj a rast na základoch zdravej konkurencie a vytvorenia efektívneho regulačného rámca.

Slovensko sa hlási k hlavným cieľom **lisabonskej stratégie** (rast zamestnanosti a produktivity) a hospodárska politika bude zameraná na čím výraznejšie priblíženie k vytýčeným cieľom v oblasti konkurencieschopnosti. Po ukončení všetkých významných štrukturálnych reforiem na konsolidáciu verejných financií bude v centre pozornosti hospodárskej politiky **podpora poznatkovo založenej ekonomiky a ľudského kapitálu**. Výskum a vývoj musí v dlhodobom horizonte zohrávať významnú úlohu pri koncipovaní národohospodárskej stratégie.

- **Životné prostredie** – je taktiež popísané v Cardiffskej správe. Kľúčovým zámerom je trvalo udržateľný rozvoj.

II. EKONOMICKÉ PROJEKcie A PREDPOKLADY

II.1. Aktuálne vývojové trendy

Predbežné údaje zo štvrtročných národných účtov, ako i ekonomické a finančné indikátory známe na mesačnej báze do októbra 2004 potvrdzujú hlavné vývojové trendy a očakávania týkajúce sa ďalšieho **pozitívneho smerovania ekonomiky SR** prezentovaného v Konvergenčnom programe Slovenska pre roky 2004 - 2010. Taktiež sa potvrdzujú očakávané faktory vplyvu na vývoj v jednotlivých oblastiach ekonomiky. Preto je dôraz kladený len na niektoré aspekty aktuálneho vývoja ekonomiky, ktoré môžu buď ovplyvniť číselné odhady pre rok 2004, alebo sú obzvlášť dôležité z hľadiska monitoringu udržateľného rastu ekonomiky.

Rast ekonomiky SR v priebehu prvého polroka 2004 prekročil pôvodné očakávania, keď z úrovne 4,2% dosiahnutej v roku 2003 stúpol až na 5,4%. Zrýchlenie rastu ekonomiky neprineslo zatiaľ riziká pre jej **ďalší stabilný vývoj**. Miera inflácie sa znižuje a naďalej odráža hlavne posledné väčšie úpravy regulovaných cien a nepriamych daní zrealizované začiatkom roka. Deficit bežného účtu je pod úrovňou 3% HDP, pričom je bezpečne krytý priamymi zahraničnými investíciami a celkovým prebytkom na finančnom a kapitálovom účte. Deficit verejných financií sa taktiež vyvíja v súlade s fiškálnymi zámermi, čím sa vytvárajú dobré podmienky pre **realizáciu menovej politiky** v súlade s Menovým programom NBS. Vývoj ekonomických fundamentov, politická stabilita a na začiatku roka aj intervencie NBS prispeli k stabilite výmenného kurzu s pretrvávajúcimi miernymi apreciačnými tlakmi voči euro.

Zvyšujúci sa výkon ekonomiky je výsledkom **rastu produktivity práce**, ktorá v prvých dvoch štvrtrokoch prekonala 5,5%. **Zamestnanosť** sa však oproti očakávaniám vyvíjala slabšie (pokles v prvom polroku o 0,5%).

Na rozdiel od roku 2003 je HDP stimulovaný nielen zahraničným dopytom, ale i mierne **akcelerujúcou domácou spotrebou a oživujúcimi sa investíciami**.

Lepší vývoj **súkromnej spotreby** ako sa pôvodne očakávalo, bol spôsobený najmä vyšším rastom disponibilných príjmov domácností, a tiež ďalším poklesom miery úspor. Bežné príjmy domácností rástli silnejšie najmä vplyvom vyššej priemernej nominálnej mzdy oproti projektovanej úrovni (rast 10,3% v nominálnom a 1,9% v reálnom vyjadrení) a priaznivejšieho vývoja inflácie. Na druhej strane bežné výdavky nominálne vzrástli len o cca 1,5%, a to najmä v dôsledku poklesu priamych daní. Zamestnanosť sa však oproti predpokladom vyvíjala menej priaznivo, a tak nebola stimulom pre rast súkromnej spotreby a tiež nepodporila znižovanie miery nezamestnanosti. Konečná **spotreba verejnej správy** nemá v priebehu roka rovnomerný priebeh, avšak jej vývoj je v podstate v súlade s fiškálnymi zámermi. **Oživenie investícií** prichádza s časovým posunom; pre ich ďalší rozvoj sú však vytvorené dobré podmienky – nízke úrokové sadzby a záujem zahraničných investorov; zvyšujúce sa zásoby sú tiež istým signálom ďalšieho rastu investícií a ekonomiky. V súlade s pôvodnými očakávaniami sa počnúc júnom export tovarov podstatne zmiernil (najmä vplyvom exportu automobilov a tiež bazického efektu). I napriek silnej vzájomnej previazanosti dovoz reagoval na spomalenie vývozu len mierne - vplyv bol sčasti eliminovaný rastom dovozov na krytie domáceho dopytu, najmä investícií. V dôsledku toho sa **deficit obchodnej bilancie** mierne zvýšil.

II.2. Súčasný a očakávaný vývoj vonkajších podmienok

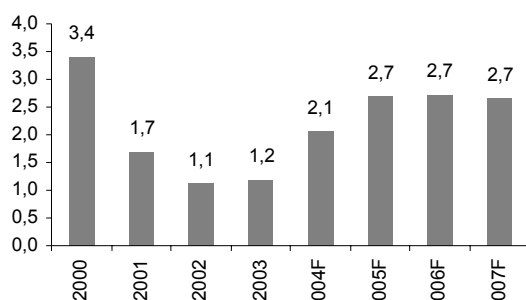
Kým makroekonomické indikátory od začiatku tohto roka potvrdzujú nastúpenú cestu oživenia globálnej ekonomiky, **geopolitická situácia, vysoké ceny ropy a energií a obavy** z ich vplyvu na svetový hospodársky rast neustále vnášajú neistotu na finančné trhy. Hlavným motorom svetovej ekonomiky zostáva americká ekonomika a dynamický vývoj v Číne. Priaznivé makroekonomické výsledky a inflačný vývoj pohybujúci sa v rámci trhových očakávaní umožnil FED-u otvoriť etapu zvyšovania úrokových sadziieb z ich 46-ročných miním. Rast svetovej ekonomiky podnietil i zrýchlenie ekonomického **rastu eurozóny**, avšak na dosiahnutie trvale udržateľného hospodárskeho rastu s tvorbou dostatočného počtu pracovných miest je podľa odporúčaní Európskej komisie naďalej potrebné uskutočňovať **štrukturálne reformy** vo viacerých krajinách.

Očakávaný ekonomický rast vo vybraných krajinách				
	2003	2004F	2005F	2006F
USA	3,1%	4,4%	3,0%	2,9%
Eurozóna	0,6%	2,1%	2,0%	2,2%
Japonsko	2,4%	4,2%	2,1%	2,3%
Nemecko	-0,1%	1,9%	1,5%	1,7%
Česká republika	3,1%	3,8%	3,8%	4,0%

Zdroj: European Commission Autumn 2004 forecasts

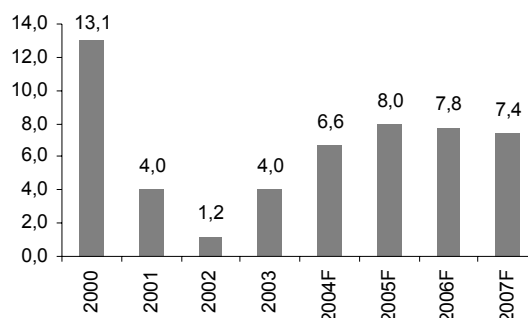
Vo všeobecnosti sa oproti jarnej prognóze odhad rastu ekonomík pre rok 2004 mierne zlepšuje, avšak v rokoch 2005 a 2006 sa očakáva väčšie spomalenie, a to najmä vplyvom nepriaznivého vývoja cien ropy. V priebehu roka 2004 nepriaznivá geopolitická situácia (Nigéria, Irak) a prírodné živly ohrozujúce ťažbu **vytláčili ceny ropy na nové historické maximá**. Kým svetová ekonomika doteraz ako-tak odolávala rastúcim cenám ropy, indikátory podnikateľskej i spotrebiteľskej dôvery (nemecký IFO a ZEW index, PMI index, americký ISM index) poukazujú na **zvýšené riziká** vyplývajúce z jej vysokých cien, t.j. na dodatočné inflačné tlaky spôsobujúce spomalenie globálneho rastu, od ktorého závisí exportná výkonnosť viacerých regiónov. Vzhľadom na **otvorenosť slovenskej ekonomiky**, ďalší vývoj svetovej ekonomiky do značnej miery ovplyvní aj hospodársku výkonnosť SR. Kým v posledných rokoch exportom vážený reálny rast HDP² najvýznamnejších obchodných partnerov Slovenska zaznamenal výrazný pokles, pre nasledujúce roky sa podľa posledných predikcií OECD potvrdzuje akcelerácia, a to z 1,2% v roku 2003 na 2,7% v roku 2005. Oživenie ekonomického rastu týchto krajín by malo vytvoriť väčší priestor na strane dopytu, preto možno očakávať rast ich dovozov, a teda exportov zo Slovenska.

Vážený rast HDP obch. partnerov SR (%)

Zdroj: OECD, MF SR

Vážený rast importov obch. partnerov SR (%)

Zdroj: OECD, MF SR

² Ako váhy boli použité podiely jednotlivých krajín na exporte Slovenska. V rokoch 2004 - 2007 boli použité váhy z roku 2003

II.3. Očakávaný vývoj reálnej ekonomiky a trhu práce

Revízia predikcií spočíva v zohľadnení posledného vývoja ekonomiky SR a aktuálnych predikcií budúceho vývoja vypracovaných EK a OECD. Naďalej sa predpokladá mierna apreciacia výmenného kurzu EUR/SKK a plnenie zámerov hospodárskej politiky SR. Avšak predpoklad o cenách ropy sa posunul na úroveň 40 USD za barel³. Technické postupy a všeobecné zásady prijaté pri tvorbe projekcií pre Konvergenčný program SR zostali zachované.

Podľa aktualizácie prognózy sa očakáva, že potenciálny rast slovenskej ekonomiky sa posunie v prognózovanom horizonte do roku 2007 smerom nahor, na úroveň okolo 5,0%. Hlavnými zdrojmi rastu by mal byť rast produktivity, kapitálu, ale aj rast štrukturálnej zamestnanosti. To by malo podporiť aj proces reálnej konvergencie.

Potvrdzuje sa, že okrem roku 2005 by mal byť ekonomický rast do roku 2007 ťahaný kombináciou domáceho a zahraničného dopytu. V roku 2005 sa naďalej očakáva záporný príspevok čistého zahraničného obchodu s výrobkami a službami v dôsledku zvýšeného objemu dovozu investičného charakteru. Stabilný pozitívny príspevok domáceho dopytu k rastu ekonomiky by mal byť podporený stabilizáciou rastu reálnych miezd, a tým aj spotreby domácností.

Skutočnosť, že hrubá priemerná mzda rástla v prvej polovici roka 2004 rýchlejšie ako sa pôvodne očakávalo, zlepšila jej odhad pre rok 2004 z reálneho poklesu na 1,6% nárast, čo pravdepodobne spôsobí vyšší, približne 3% reálny rast **súkromnej spotreby**. V ďalších rokoch sa predpokladá ešte rýchlejší reálny rast priemernej mzdy (3%), ktorý však neprevyší rast produktivity práce. Za týchto podmienok môže reálna spotreba domácností v sledovanom horizonte rásť vyšším tempom, okolo 4% a dosahovať úroveň cca 56% HDP.

Spotreba vlády sa bude naďalej vyvíjať v súlade s plnením hlavných cieľov a opatrení fiškálnej politiky⁴. V dôsledku toho spotreba vlády zostáva najpomalšie rastúcou zložkou HDP. V nadväznosti na aktualizáciu prognóz výdavkov verejných financií (viď kapitolu III.3) by mala v roku 2004 vzrásť o 0,9% a v ďalších rokoch cca o 1,5% až 2,2%.

Na základe vývoja v druhom štvrtroku 2004, a najmä na základe naštartovaných **investičných aktivít** možno naďalej očakávať oživenie rastu tvorby fixného kapitálu, avšak v roku 2004 trochu miernejším tempom na úrovni 3,3%. Rast by mal kulminovať v roku 2005 (rast až 7,5%). Skutočný priebeh investícií bude veľmi závisieť od načasovania dovozov výrobných technológií do budúcich automobiliek.

Zahraničný dopyt po tovaroch a službách bude do veľkej miery ovplyvnený prílevom investícií na Slovensko, zvyšovaním existujúcich exportných kapacít a konkurencieschopnosti SR, ako i silou ekonomického rastu v EÚ. Aktuálne odhady rastu exportu aj importu do roku 2007 sú vyššie ako na jar. Okrem roku 2005 budú príspevky čistého zahraničného dopytu k rastu HDP pozitívne a vyššie ako sa odhadovalo na jar.

³ Posledné odhady viacerých zahraničných autorít uvažujú s kulmináciou cien ropy v roku 2005 na úrovni 45 - 46 USD za barrel, čo môže signalizovať mierne riziko predkladanej prognózy vývoja ekonomiky SR.

⁴ Deficit verejných financií by mal klesnúť pod úroveň 3% z HDP v roku 2006, resp. 2007 vrátane výpadku príjmov z priebežného piliera dôchodkovej reformy.

Zamestnanosť sa vyvíja slabšie, ako sa predpokladalo, najmä v dôsledku zefektívňovania v zdravotníctve a v školstve, a tak v roku 2004 dôjde pravdepodobne k stagnácii zamestnanosti. V ďalších rokoch sa očakáva rast na úrovni 0,6 - 0,9%. Miera nezamestnanosti dosiahne v roku 2004 úroveň 18,5% a jej pokles v ďalších rokoch bude len pozvoľný, ovplyvnený predĺžením veku odchodu do dôchodku.

Rast a príslušné faktory (% , ak nie je uvedené inak)						
	ESA kód	2003	2004F	2005F	2006F	2007F
Rast HDP v stálych trhových cenách (7 + 8 + 9)	B1g	4,2	5,0	4,5	5,1	5,4
Úroveň HDP v bežných trhových cenách, mld. Sk	B1g	1 195,8	1 319,9	1 407,4	1 503,8	1 611,3
Deflátor HDP (medziročný rast)		4,7	5,1	2,0	1,7	1,7
Zmena CPI (ročný priemer)	100	8,5	7,8	3,3	2,8	2,5
Rast zamestnanosti*		1,8	0,0	0,6	0,6	0,9
Rast produktivity práce**		3,4	5,0	3,8	4,4	4,4
Zdroje rastu: percentuálne zmeny v stálych cenách						
1. Výdavky na súkromnú spotrebu	P3	-0,4	3,0	4,1	3,9	4,0
2. Výdavky na spotrebu verejnej správy	P3	2,9	0,9	1,5	2,2	1,5
3. Hrubá tvorba fixného kapitálu	P51	-1,2	3,3	7,5	6,0	3,3
4. Zmena stavu zásob a čisté nadobudnutie cenností ako % z HDP***	P52 + P53	-0,7	0,4	0,8	0,6	-1,1
5. Vývoz výrobkov a služieb	P6	22,6	12,4	10,5	13,9	12,8
6. Dovoz výrobkov a služieb	P7	13,8	11,8	11,1	13,0	9,6
Príspevky k rastu HDP						
7. Konečný domáci dopyt (1 + 2 + 3)		0,1	2,6	4,3	3,9	3,1
8. Zmena stavu zásob a čisté nadobudnutie cenností (= 4)***	P52 + P53	-2,3	1,1	0,4	-0,2	-1,8
9. Saldo zahraničného obchodu s výrobkami a službami	B11	6,4	1,2	-0,1	1,3	4,1

* Podľa výberového zisťovania pracovných síl

** Rast HDP v trhových cenách na zamestnanú osobu v stálych cenách

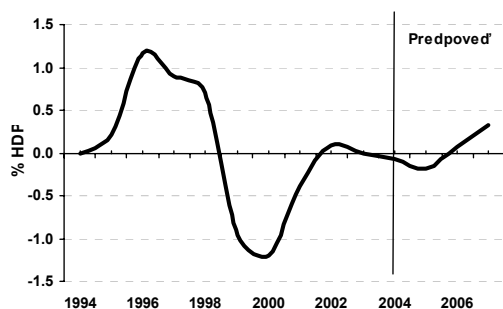
*** Vráťane štatistickej diskrepancie

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

II.4. Cyklická pozícia

Aktuálne predikcie potvrdzujú pôvodne odhadovanú zápornú produkčnú medzeru v roku 2004. Celkovo bude ekonomika Slovenska produkovať o 0,1 percenta menej ako jej potenciálny produkt. Pomerne silný rast ekonomiky (5,0%) bude vyvolaný hlavne rastom produktivity v exportnom sektore a rastom zásoby kapitálu.

Vývoj produkčnej medzery (% HDP)

	HDP rast (%)	Potenciálny produkt (%)	Produkčná medzera (% HDP)
2001	3,8	2,9	-0,4
2002	4,4	3,9	0,1
2003	4,2	4,3	0,0
2004F	5,0	5,1	-0,1
2005F	4,5	4,6	-0,2
2006F	5,1	4,8	0,1
2007F	5,4	5,2	0,3

Zdroj: MF SR

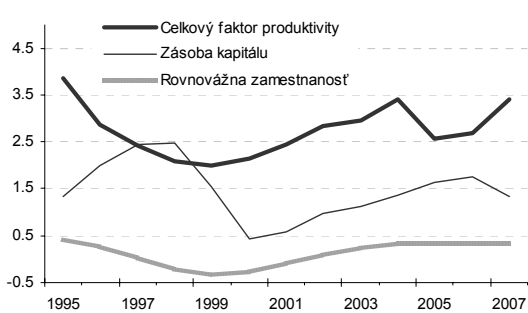

Pre roky 2005-2007 sa predpokladá, že na rast celkovej produktivity a potenciálnej zamestnanosti bude pozitívne vplývať prílev investícií, krátkodobo aj vstup SR do EÚ a v strednodobom horizonte najmä realizované reformy. Nábehom novej výroby v druhej polovici roka 2006 a začiatkom 2007 u dvoch významných producentov v automobilovom sektore sa bude medzera postupne uzatvárať a od roku 2006 by ekonomika mala produkovať mierne nad úrovňou svojho potenciálneho produktu.

Pre odhad produkčnej medzery sa opätovne použila metóda produkčnej funkcie, ktorá je odporúčaná Európskou komisiou. Naďalej však pretrvávajú problémy spoločné najmä pre nové členské krajiny EÚ - ako správne zakomponovať vplyv priamych zahraničných investícií na rast produktivity práce. Odhad efektu spustenia výroby v závode PSA Peugeot Citroën a KIA Slovakia v prelome rokov 2006 a 2007 je založený na skúsenostiach so spustením novej výrobnéj linky veľkého automobilového výrobcu VW. Predpokladá sa, že rast celkovej produktivity výrobných faktorov (TFP) by mal v nasledujúcom období oscilovať okolo úrovne 2,5% ročne, pričom vplyvom spomenutého spustenia výroby sa dočasne zvýši v rokoch 2006-2007 na priemernú ročnú úroveň okolo 3,0%. Pri odhade potenciálneho produktu bol súčasne zohľadnený aj efekt asociovaný so vstupom krajiny do EÚ v roku 2004.

Podľa technického spôsobu odhadu rovnovážnej zamestnanosti pomocou HP filtra bola zamestnanosť v roku 2003 nad úrovňou svojej rovnovážnej hodnoty (to môže byť čiastočne spôsobené aj známym problémom tohto filtra na konci časového radu). Rast štrukturálnej zamestnanosti na obdobie 2005-2007 je projektovaný na úrovni okolo 0,8% ročne. V dôsledku neustálych ponukových šokov zostáva naďalej snahou pracovať s predpokladmi a projekciami konzervatívneho charakteru. Platí to tak pre očakávaný vývoj zamestnanosti ako aj TFP v rokoch 2006 a 2007.

Príspevky hlavných faktorov na rast potenciálneho HDP (p.b.)

	Produkčná medzera	Zásoba kapitálu	Rovnovážna zamestnanosť ⁷	TFP*
2001	-0,4	0,6	-0,1	2,5
2002	0,1	1,0	0,1	2,8
2003	0,0	1,1	0,2	3,0
2004F	-0,1	1,4	0,3	3,4
2005F	-0,2	1,6	0,4	2,6
2006F	0,1	1,8	0,4	2,7
2007F	0,3	1,3	0,4	3,4

* Celkový faktor produktivity
Zdroj: MF SR

II.5. Očakávania v menovej oblasti

Inflácia meraná spotrebiteľskými cenami sa v roku 2004 vyvíjala v súlade s pôvodnými očakávaniami. Na cenový vývoj mali najväčší vplyv úpravy regulovaných cien a zjednotenie sadzieb DPH (na úroveň 19%) realizované začiatkom roka. Dramatické zmeny neprinesol ani samotný vstup do EÚ a prijatie spoločnej poľnohospodárskej politiky. Na vývoj spotrebiteľských cien čiastočne vplýval nárast cien pohonných hmôt v dôsledku prudkého rastu cien ropy na svetových trhoch. Doterajší vývoj jadrovej a čistej inflácie⁵ naznačuje, že dopytové tlaky sú naďalej obmedzené. Sekundárne efekty administratívnych zásahov boli v tomto roku len mierne.

⁵ bez vplyvu administratívnych úprav a sezónnosti podliehajúcim cien potravín

Jadrová inflácia (za deväť mesiacov 2004 v priemere 2,8%) sa pohybuje v blízkosti referenčnej úrovne⁶.

Vplyv administratívnych zásahov na medziročnú mieru inflácie (p.b.)				
	2004F	2005F	2006F	2007F
Príspevok regulovaných cien	3,6	1,2	0,8	0,5
Príspevok zmien nepriamych daní v neregulovaných cenách	1,1	0,0	0,0	0,3
Administratívne zásahy spolu	4,7	1,2	0,8	0,8
CELKOVÁ INFLÁCIA (priemer)	7,8	3,3	2,8	2,5

Zdroj: MF SR

Relatívne priaznivý vývoj cien potravín v priebehu roka ako aj nižší ako pôvodne očakávaný dopad samotného vstupu do EÚ umožnil mierne upraviť prognózu priemernej celkovej inflácie na tento rok z 8,1% na 7,8%. V súlade s harmonogramom hlavných úprav regulovaných cien by už v rokoch 2005 až 2007 nemalo dôjsť k výraznejším úpravám regulovaných cien. Postupné ukončovanie deregulačného procesu tak vytvára predpoklady pre splnenie Maastrichtského kritéria v cenovej oblasti do roku 2007.

Úrokové sadzby sa taktiež vyvíjajú v súlade s prvým konvergenčným programom SR. Na základe Konvergenčnej správy ECB 2004 je Slovensko s dlhodobými sadzbami 5,1 % pod úrovňou konvergenčného kritéria 6,4 % (august 2004) a tak **SR už dnes plní konvergenčné kritérium úrokových sadzieb**. Z hľadiska časovej štruktúry úrokových sadzieb sú viditeľné signály stagnácie až mierneho rastu na dlhom konci výnosovej krivky. Napriek redukcii kľúčových úrokových sadzieb NBS výnosy desaťročných dlhopisov zostali prakticky nezmenené.

Aj keď sa v nasledujúcich rokoch očakáva postupný nárast dlhodobých úrokových sadzieb v SR, ich vývoj by mal byť v súlade s vývojom v eurozóne.

Výmenný kurz slovenskej koruny sa za uplynulé tri štvrťroky 2004 pohyboval v pásme 39,7 - 41,1 EUR/SKK a naďalej je determinovaný predovšetkým vývojom okolitých mien v regióne, politickými udalosťami, ako aj snahou centrálnej banky eliminovať jeho nadmernú volatilitu prostredníctvom intervencií na devízovom trhu.

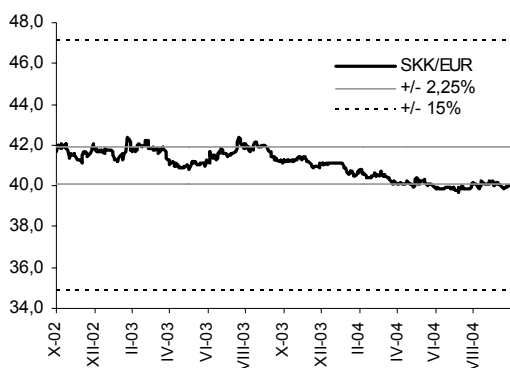
Reálny efektívny výmenný kurz (REER)⁷ vykazuje v posledných dvoch rokoch apreciačný trend. Očakávaný vývoj makroekonomických ukazovateľov s rastom produktivity práce, reformy a konsolidácia vo fiškálnej oblasti a v strednodobom horizonte najmä prílev PZI vytvárajú predpoklady pre priaznivý vývoj (zhodnocovanie) výmenného kurzu slovenskej meny voči euru aj v ostatných rokoch. Mimoriadne dôležité bude nastavenie centrálnej parity kurzu pri vstupe do ERM II, ale predovšetkým konverzného kurzu pre prijatie eura. **Na základe doterajšieho vývoja a platných podmienok je cieľom Slovenska zavedenie eura v roku 2009, čo si vyžaduje vstup do ERM II naneskôr v prvom polroku 2006.**

⁶ Rozšírenie Európskej únie a zvýšenie počtu krajín, ktoré sa budú môcť podieľať na určení referenčnej hodnoty⁶ prinieslo väčší priestor na pokles referenčnej hodnoty, a tým sprísnilo podmienky Maastrichtského kritéria.

⁷ reflektuje reálne zhodnocovanie, resp. znehodnocovanie koruny voči reprezentatívne menovému košu

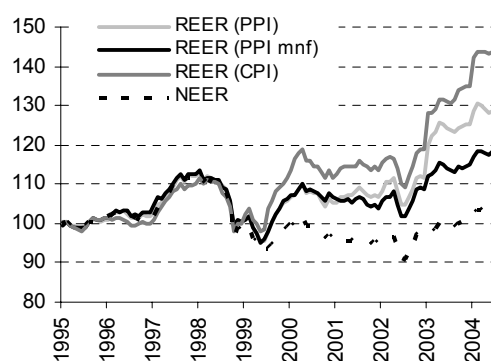

Vývoj výmenného kurzu SKK/EUR

Zdroj: Reuters

Vývoj NEER a REER

Zdroj: NBS

II.6. Bilancia vonkajšieho sektora

Predikcia **obchodnej bilancie** na roky 2004 až 2007 je aktualizovaná v súlade so skutočným vývojom bilancie za osem mesiacov roka 2004 a v súlade s aktualizáciou predikcie domáceho dopytu, cenových deflátorov, a najmä potenciálne možného zahraničného dopytu. Aktualizácia potvrdzuje pôvodné predpoklady o výraznom zlepšení obchodnej bilancie do roka 2007.

Počnúc júnom sa naplňajú očakávania MF SR o postupnom spomalení exportu SR v roku 2004 a 2005, pričom skutočný aj prognózovaný obrat sa zvýšil oproti pôvodným predikciám, avšak pri bilancii sa situácia mierne zhoršila. Deficit by mal kulminovať v roku 2005, a to v dôsledku spomalenia exportu a nárastu dovozov tak investičných ako aj na krytie spotrebného dopytu. Do roku 2007 sa očakáva pokles deficitu (0,5% HDP) vďaka rastúcemu exportu predovšetkým v automobilovom priemysle. Číselné odhady zahraničného obchodu sa mierne upravili, avšak hlavné faktory vplyvu uvedené v konvergenčnom programe zostávajú zachované.

Aktualizácia prognózy **bilancie výnosov**⁸ na rok 2004 zahŕňa odliv prostriedkov prostredníctvom vyplatenia dividend priamemu zahraničnému investorovi v 2. štvrtroku 2004. Zmena v prognóze **bežných transferov** zohľadňuje konkrétnejšiu predstavu o toku príspevkov do rozpočtu EÚ a príjmov z neho.

Vývoj bežného účtu platobnej bilancie a jeho zložiek (% HDP)					
	2003	2004F	2005F	2006F	2007F
Obchodná bilancia	-2,0	-2,7	-3,5	-3,1	-0,5
Vývoz	67,2	68,2	68,4	73,4	79,5
Dovoz	69,1	70,9	72,0	76,5	80,0
Bilancia služieb	0,7	1,0	0,8	0,8	0,7
Bilancia výnosov	-0,4	-0,9	-1,0	-1,0	-1,0
Bežné transfery	0,8	0,4	1,0	1,2	1,1
Bežný účet	-0,9	-2,2	-2,8	-2,1	0,3

Zdroj: MF SR

⁸ Odhady boli zostavené bez zohľadnenia vplyvu reinvestovaného zisku

Saldo **bežného účtu platobnej bilancie** sa upravilo najmä v nadväznosti na vývoj deficitu v zahraničnom obchode⁹, a to v roku 2004 na -2,2% a v roku 2005 na -2,8% HDP. Očakáva sa, že deficit bude bezpečne krytý prebytkom finančného účtu založeným predovšetkým na zvýšenom príleve priamych zahraničných investícií. V ďalších rokoch by sa mala bilancia zlepšovať aj vplyvom bilancie služieb a príspevkov z EÚ; v roku 2007 sa môže dosiahnuť mierny prebytok na bežnom účte, cca 0,3% HDP.

Predpokladá sa zvýšený prílev **priamych zahraničných investícií** v rokoch 2004 a 2005 v porovnaní s rokmi 2006 a 2007, ktorý súvisí s výstavbou dvoch automobiliek na Slovensku ale aj vstupom ďalších investorov (napr. Samsung). Vplyv na výšku PZI však bude zároveň mať aj úspešné dokončenie rozpracovaných projektov investorov už dlhšie prítomných v SR.

Celkové **devízové rezervy NBS** rastú o niečo rýchlejšie ako sa predpokladalo a aj aktuálne odhady vývoja do roku 2007 sú mierne vyššie. V októbri 2004 dosiahli rezervy NBS 13,3 mld. USD; tento trend bude pokračovať do konca roku 2004 kvôli prebytku príjmov vlády a NBS (z privatizácie, pôžičiek a úrokov z rezerv NBS) nad výdavkami (na dlhovú službu, garancie a klientsky platobný styk). Ich výška bude pokrývať dovoz tovarov a služieb do výšky približne 5,1 mesiaca. V rokoch 2005 až 2007 budú devízové rezervy klesať vplyvom vyššieho splácania starých úverov ako čerpania nových, ale i vplyvom nižších privatizačných príjmov. Priemerné krytie dovozov tovarov a služieb preto poklesne zo 4,6 mesiaca v roku 2005 na 4 mesiace v roku 2006 a 3,4 mesiaca v roku 2007.

Celkový **hrubý zahraničný dlh SR** dosiahol v júni 2004 18,7 mld. USD, čo predstavuje medziročný nárast takmer o 3,4 mld. USD. Tým sa podiel celkového hrubého zahraničného dlhu na obyvateľa SR dostal ku koncu júna na 3 477 USD. Zvýšenie je dôsledkom najmä nárastu dlhodobého zahraničného dlhu vlády prostredníctvom emitovania dlhopisov, zvýšeného prílevu krátkodobých pasív komerčných bánk a nárastom pasív voči priamym zahraničným investorom. V ďalších rokoch sa naďalej nepredpokladajú výrazné zmeny v jeho výške.

II.7. Riziká projekcie a scenáre vývoja ekonomiky

Vzhľadom na to, že vplyv politickej situácie a prírodných živlov sprevádza každú ekonomickú prognózu a je prakticky nepredvídateľný, pozornosť sa bude sústreďovať výlučne na špecifikáciu a posúdenie vplyvu najpravdepodobnejších rizík ekonomického charakteru s výrazným dosahom na vývoj ekonomiky.

Posledný vývoj potvrdzuje opodstatnenosť simulácií a diskusií o rizikách uvedených pôvodne v Konvergenčnom programe SR - o vplyve vyššej apreciácie výmenného kurzu, nižšom než pôvodne očakávanom raste zahraničného dopytu a vyššom raste produktivity práce. Modelové simulácie parciálnych vplyvov poskytnú predstavu o ich veľkosti, rozsahu, časovom rozložení, a tým i závažnosti jednotlivých typov rizík, keby pôsobili izolovane.

1/ Ukázalo sa napríklad, že teoreticky **vyššia apreciácia kurzu**¹⁰ ako je predpokladaná, by urýchlila dezinflačný proces, podporila znižovanie úrokových sadzieb, následne by sa zvýšila spotreba ale i dovozy, (ak nedôjde k zmene v produkčnej stránke ekonomiky) a oslabí sa konkurencieschopnosť. Následne sa prejaví negatívny vplyv na deficit obchodnej

⁹ bilancia BÚ za január až jún 2004 sa opäť dostala do schodku na úrovni 2,6% z HDP

¹⁰ NBS intervnuje proti vysokej volatilitě kurzu a proti vývoju, ktorý sa výrazne odkláňa od vývoja makroekonomických fundamentov. Navyše, očakáva sa, že od prvej polovice 2006 do júna 2008 bude SR v režime ERM II so stanovenou centrálnou paritou SKK/EUR;

bilancie a bežného účtu, rast HDP, nezamestnanosť, nominálne mzdy. Vážnym mementom je dlhodobější negatívny vplyv na vonkajšiu bilanciu. Uvedená simulácia preto poukazuje na veľkú dôležitosť správneho určenia centrálnej parity pri vstupe do ERM II, ale hlavne konverzného kurzu pred vstupom do eurozóny.

2/ Slabšia než predpokladaná výkonnosť obchodných partnerov SR a tým i **spomalený export** SR môže spôsobiť prehĺbenie deficitu bežného účtu, oslabenie koruny, spomalenie rastu HDP¹¹, prehĺbenie zápornej produkčnej medzery, s negatívnym vplyvom na zamestnanosť, mzdy, spotrebu a investície, čo sa prejaví v nižšej inflácii a v nižších dovozoch a následne aj nižšom deficite bežného účtu; bilancia sa postupne vráti k východiskovému scenáru. Pribežne sa bude vytvárať priestor pre postupné znižovanie úrokových mier a následné oživovanie investícií a rastu ekonomiky.

3/ Pozitívnym rizikom je **vyšší rast produktivity práce**, ktorý prinesie vyššiu konkurencieschopnosť ekonomiky, vyšší potenciálny produkt, čím sa prehĺbi záporná produkčná medzera a vytvorí sa priestor pre znižovanie úrokových sadziieb (s krátkodobým negatívnym vplyvom na kurz), čo podporí spotrebu a investície. Vplyvom vyššej konkurencieschopnosti sa súčasne zvýši export a oslabí dovoz, zmierni sa deficit bežného účtu v pomere k HDP a posilní sa reálny kurz koruny. Povzbudené investície a spotreba budú však spomaľovať zlepšovanie vonkajšej bilancie. Vyšší rast ekonomiky sa odrazí aj na zlepšení situácie na trhu práce.

Odhad rastu produktivity je obzvlášť dôležitý pri predikcii potenciálneho produktu a ekonomického cyklu. Produktivita v SR za posledné obdobie zaznamenala výrazné zrýchlenie rastu a jej projekcie pomocou extrapolácie historických dát do budúcnosti sú dosť konzervatívne. V relatívne malej otvorenej ekonomike ako je Slovensko, môžu jednorazové šoky (otvorenie nových výrob) výrazne urýchliť rast produktivity.

Je zrejmé, že získanie komplexnejšieho, a tým i reálnejšieho odhadu možných variantov vývoja ekonomiky SR si vyžaduje širší pohľad na možné faktory vplyvu. Export, ktorý je v tranzitívnych ekonomikách, a najmä v SR veľmi dôležitým zdrojom rastu ekonomiky¹², je v skutočnosti ovplyvňovaný viacerými faktormi naraz, (čo si vyžaduje simuláciu finálneho vplyvu na základe ich rozumných kombinácií) - vo všeobecnosti vývojom celkového zahraničného dopytu, schopnosťou prispôsobenia sa produkcie SR tak v oblasti kvality ako i sortimentu (celková konkurencieschopnosť), spôsobom budovania a nábehu nových výrob rozvíjaných v SR zahraničnými i domácimi súkromnými investormi (možnosť vplyvu pozitívnych šokov z vyššieho rastu produktivity), vývojom kurzových relácií, a najmä vývojom cien energetických surovín. Podiel dovozu energetických surovín na celkovom dovoze SR je pomerne vysoký (cca 13%); rast ich cien neoslabuje len zahraničný dopyt a export SR, ale zvyšuje aj výrobné náklady podnikom, znižuje ich zisk, oslabuje investície, mzdy, spotrebu, zamestnanosť, a tým i rast ekonomiky SR. Následne negatívne vplýva aj na príjmy a výdavky rozpočtu a priebeh konsolidácie verejných financií.

Ekonometrická analýza ukazuje, že relatívna elasticita rastu ceny palív (benzín a nafta) na rast ceny ropy (cena za barel ropy Brent v SKK) je približne 0,45. Ukazuje sa, že ďalšie zvýšenie cien ropy do konca roka 2004 by nemalo výraznejšie ohroziť prognózu priemernej inflácie na rok 2004. Samozrejme, pokiaľ cena trvalo zotrúva na uvedenej úrovni, jej efekt na infláciu sa vyčerpá a dominantným sa stane efekt spomalenia ekonomík EU a SR na základe slabšieho dopytu. Efekt spomalenia zahraničného dopytu by znamenal naplnenie scenára nižšieho vývozu popísaného vyššie. Niektorí experti predpokladajú, že v roku 2005 bude cena

¹¹ Pri permanentnom poklese exportu do Eurozóny o 3% oproti nášmu scenáru dôjde k celkovému spomaleniu rastu ekonomiky a rastu nezamestnanosti o 0,3 p.b..

¹² V roku 2003 čistý zahraničný dopyt prispel k rastu až 6,5 percentnými bodmi

ropy okolo 45 USD za barel. Naplnenie tohto predpokladu by sa prejavilo v inflácii, ktorá by sa zrýchlila asi o 0,2 p.b. Tento rast by sa mohol prejavit' na miernom spomalení reálneho rastu domáceho dopytu. Otázne však je, ako sa bude ďalej vyvíjať kurz koruny voči doláru.

III. VÝHLAD VEREJNÝCH FINANCIÍ

III.1. Strednodobý fiškálny rámec

Hlavným fiškálnym cieľom vlády je konsolidácia verejných financií. V strednodobom horizonte to znamená zníženie deficitu pod 3% z HDP v roku 2006 bez nákladov na spustenie druhého piliera dôchodkovej reformy. Vzhľadom na rozhodnutie Eurostatu z marca tohto roka však maastrichtské kritérium bude možné splniť až v roku 2007.

Vzhľadom na to, že veľkosť výpadku penzijnej reformy je predmetom neistoty, pretože závisí od počtu poistencov, ktorí sa rozhodnú v priebehu roku 2005 a v prvej polovici 2006 participovať na kapitalizačnom pilieri, vláda svoje základné ciele formuluje a prezentuje ako deficity bez výpadkov penzijnej reformy. Toto rozhodnutie je v záujme kredibility vlády, pretože nad takto definovanými deficitmi má vláda väčšiu kontrolu a zároveň to je v súlade so septembrovým rozhodnutím Eurostatu o prechodnom období (do marca 2007) vykazovania nákladov penzijnej reformy.

Oproti Konvergenčnému programu z mája 2004 došlo k minimálnym zmenám v strednodobom fiškálnom rámci, pričom cieľ znížiť deficit verejnej správy vrátane nákladov penzijnej reformy na 3% HDP do roku 2007 ostal nezmenený. To je umožnené vývojom verejných financií v roku 2004, ktorý je v súlade s rozpočtom na tento rok. Taktiež to dokumentuje odhodlanie a konzistentnosť hospodárskej politiky vlády.

Bilancia príjmov a výdavkov verejných financií (v % HDP, ESA 95)						
	2003E	2004B	2004E	2005B	2006B	2007B
Celkové príjmy	36,3	36,2	35,3	37,1	36,9	36,9
Dane	18,2	17,9	17,6	17,4	17,3	17,3
Príspevky na sociálne zabezpečenie	13,9	13,1	12,5	13,5	13,5	13,4
Nedaňové príjmy	4,2	3,8	4,0	4,0	3,6	3,7
Granty a transfery	0,0	1,4	1,2	2,2	2,5	2,5
Celkové výdavky	40,0	40,2	39,1	40,4	39,8	38,8
Bežné výdavky	36,9	36,4	35,4	36,4	35,9	34,9
- Mzdy	7,4	7,2	7,0	7,0	6,9	6,8
- Tovary a služby	5,2	5,2	5,3	5,4	5,4	5,2
- Dotácie a transfery	21,8	21,6	20,8	21,7	21,2	20,6
- Úroky	2,6	2,5	2,3	2,4	2,3	2,3
Kapitálové výdavky	3,1	3,8	3,8	4,0	4,0	3,9
Primárne saldo*	-1,9	-2,0	-1,9	-1,4	-1,0	0,1
Čisté výpožičky(-)/pôžičky(+)	-3,7	-4,0	-3,8	-3,4	-2,9	-1,9
<i>výpadok príjmov z priebežného piliera</i>	0,0	0,0	0,0	-0,4	-1,0	-1,1
Čisté výpožičky(-)/pôžičky(+) s výpadkom	-3,7	-4,0	-3,8	-3,8	-3,9	-3,0

Zdroj: MF SR

* Počítané ako celkové saldo bez čistých úrokových nákladov (úroky platené mínus prijaté verejnou správou). V minulom Konvergenčnom programe primárne saldo obsahovalo len platené úroky.

Konsolidačné úsilie vlády sa premieta do medziročného poklesu deficitu verejnej správy o 0,4 percentuálneho bodu HDP v roku 2005, o 0,5 p.b. v roku 2006 a 1 p.b. v roku 2007. Hlavnými zdrojmi konsolidácie bude vysoký rast ekonomiky a štrukturálne reformy, ktoré boli popísané v minulom Konvergenčnom programe.

Pri hodnotení ambicióznosti tempa konsolidácie verejných rozpočtov treba zobrať do úvahy viaceré skutočnosti. Kľúčové reformy zamerané na konsolidáciu verejných financií boli realizované v rokoch 2003 a 2004, keď došlo k podstatnému poklesu deficitu z úrovne 5,7% HDP v roku 2002. Vláda nemala v úmysle zostaviť – aj vzhľadom na príjmy z rozpočtu EÚ – výrazne reštriktívny rozpočet na roky 2005 až 2006. Deficit na HDP bude klesať, výdavky v stálych cenách však budú rásť. Zároveň sa kládol väčší dôraz na alokáciu zdrojov. Integrálnou súčasťou rozpočtového procesu sa stalo programové rozpočtovanie, čo v dlhodobom horizonte významne prispeje k väčšej efektívnosti verejných financií.

Konsolidácia je do istej miery sťažená vstupom do EÚ a penzijnou reformou. Vstup do Európskej únie bude mať pozitívny vplyv na ekonomický vývoj, čistý vplyv na verejné financie bude na rozdiel od čistej finančnej pozície krajiny v strednodobom horizonte záporný. Podobne nepriaznivý vplyv na bilanciu verejného sektora bude mať výpadok príjmov z titulu zavedenia II. piliera dôchodkovej reformy, v prípade, že sa hodnotí deficit vrátane nákladov na reformu. A to aj napriek tomu, že z titulu penzijnej reformy nedôjde k zvýšeniu domáceho dopytu.

Vplyvy na bilanciu verejných financií (v % HDP, ESA 95)	2004F	2005B	2006B	2007B
Vstup do EU	-0,6	-1,4	-1,2	-1,2
Spustenie 2.piliera dôchodkovej reformy	0,0	-0,4	-1,0	-1,1
Spolu	-0,6	-1,8	-2,2	-2,4

Zdroj: MF SR

Strednodobý fiškálny rámec prezentovaný v tomto dokumente je konzistentný s Návrhom rozpočtu verejnej správy na roky 2005 až 2007, ktorý už bol schválený vládou a v súčasnosti je predmetom schvaľovania v Národnej rade Slovenskej republiky. Ide o prvý viacročný rozpočet a zároveň je explicitnejšie zameraný na verejné a nielen centrálné rozpočty¹³. Komplexnosť a strednodobý charakter rozpočtu posilňujú záväznosť cieľov prezentovaných v tomto strednodobom fiškálnom rámci.

Pri príprave rozpočtu na roky 2005 až 2007 došlo k zohľadneniu pravidla 50%, ktoré je kritériom pre rozlíšenie trhových a netrhových subjektov u príspevkových organizácií. Ide o zosúladenie s metodikou ESA 95 v oblasti vymedzenia sektora verejnej správy, keď príspevkové organizácie sú podľa definície len také organizácie, ktorých menej ako 50% výrobných nákladov je pokrytých tržbami. Zo sektora verejnej správy budú od januára 2005 vyradené subjekty, ktoré nespĺňali toto kritérium. Išlo predovšetkým o zariadenia poskytujúce zdravotnú starostlivosť. V minulom Konvergenčnom programe toto pravidlo ešte nebolo implementované a v bilancií verejných financií boli všetky príspevkové organizácie bez ohľadu na zdroj krytia nákladov. Z tohto dôvodu bola bilancia verejnej správy v minulom Konvergenčnom programe oproti tomuto väčšia na strane príjmov i výdavkov približne o 1 percentuálny bod HDP v každom roku. Týka sa to nedaňových

¹³ Národná rada SR schvaľuje zákon o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a berie na vedomie návrh rozpočtu verejnej správy na tri rozpočtové roky. Hoci je rozpočet záväzný len na najbližší rozpočtový rok, úpravy v nasledovnom rozpočtovom roku budú možné len v odôvodnených prípadoch.

príjmov a na strane výdavkov sú to výdavky na mzdy, tovary a služby a kapitálové výdavky. Toto zníženie teda nie je dôsledkom politiky vlády ale zmeny metodiky.

Jednotlivé úrovne verejných financií sa budú podieľať na celkovom deficite rôznym spôsobom. Hlavný objem deficitu bude koncentrovaný v štátnom rozpočte, čím sa jednak zvyšuje možnosť kontroly plnenia cieľov a prijímania stabilizačných opatrení zo strany vlády a tiež je tým zabezpečená väčšia transparentnosť. Reformy v oblasti sociálnych fondov boli nastavené tak, aby z dlhodobého hľadiska dosahovali vyrovnané hospodárenie. Tranzitívne náklady dôchodkovej reformy však budú musieť byť riešené transfermi z centrálnej vlády. Nad hospodárením obcí nemá vláda priamu kontrolu, predpokladá sa však približne vyrovnané hospodárenie. To by malo byť zabezpečené predovšetkým fiškálnymi pravidlami a samozrejme aj dostatočným finančným zabezpečením kompetencií obcí, ktoré súvisí so spustením projektu fiškálnej decentralizácie.

Čisté pôžičky/výpožičky na rôznych úrovniach vlády (v % HDP, ESA 95)						
	2003E	2004B	2004E	2005B	2006B	2007B
Ústredná správa	-4.2	-4.3	-3.4	-3.9	-3.5	-3.1
Municipality	-0.1	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0
Fondy sociálneho zabezpečenia	0.5	0.3	-0.3	0.5	0.5	1.2
Verejné financie spolu	-3.7	-4.0	-3.8	-3.4	-2.9	-1.9
<i>výpadok príjmov z priebežného piliera</i>	0.0	0.0	0.0	-0.4	-1.0	-1.1
Verejné financie spolu s výpadkom	-3.7	-4.0	-3.8	-3.8	-3.9	-3.0

Zdroj: MF SR

Fiškálna decentralizácia bude spustená od 1. 1. 2005. Nadväzuje na uskutočnený prechod kompetencií z orgánov ústrednej správy na obce a vyššie územné celky, ktorý postupne prebiehal v rokoch 2002 až 2003. Podstatou fiškálnej decentralizácie je prechod od nesystémového financovania kompetencií subjektov samosprávy prostredníctvom dotácií ku financovaniu prostredníctvom daní. Týmto sa zmení spôsob prerozdelenia daňových príjmov medzi subjekty verejnej správy.

Súčasný vývoj verejných financií je v súlade s očakávaniami a fiškálnymi cieľmi vlády na tento rok a vytvára tak dobrý predpoklad pre naplnenie fiškálnych cieľov v rokoch 2005 až 2007. Aktuálny odhad deficitu verejnej správy na rok 2004 je 3,8% HDP, čo je o 0,2 percentuálneho bodu menej, ako bol schválený rozpočet a o 0,1 percentuálneho bodu menej, ako je cieľ vlády. Oproti rozpočtu sa lepšie vyvíjajú daňové príjmy a úrokové náklady na štátny dlh, čo je dôsledkom priaznivého makroekonomického vývoja a správnej kvantifikácie daňovej reformy. Vyššie sú tiež príjmy z dividend v rámci nedaňových príjmov. Na strane výdavkov štátneho rozpočtu sú rozhodujúce úspory vyplývajúce z nečerpania výdavkov a nižšie spolufinancovanie projektov EÚ. Naopak, vyššie ako rozpočtované výdavky sa očakávajú z titulu použitia prostriedkov rozpočtových kapitol, ktoré ostali neminuté v roku 2003 a zároveň vláda rozhodla o zvýšení výdavkov pre niektoré kapitoly. Z ostatných zložiek verejných financií je identifikované hlavne horšie hospodárenie Sociálnej poisťovne. V súčasnosti sa celkové príjmy, bez zohľadnenia príjmov z rozpočtu EÚ, odhadujú len o 56 mil. Sk vyššie v porovnaní s upraveným rozpočtom (zohľadnenie rozpočtov municipalít). Aj preto sa dá povedať, že odporúčanie Ecofin-u z júla tohto roka použiť vyššie príjmy predovšetkým na zníženie deficitu, bude relevantné predovšetkým v nasledujúcich rokoch. Významnou zmenou je však zavedenie pravidla, že lepšie než odhadované príjmy sa môžu použiť na zvýšenie výdavkov iba o 1%.

Hlavnými rizikovými faktormi pre ďalšie roky sú na negatívnej strane príjmy z DPH a odvody do sociálnych fondov. Pripravované opatrenia v oblasti efektívnejšieho výberu by však mali podstatnú časť tohto rizika eliminovať. Na pozitívnej strane sú dôležité predovšetkým mierne konzervatívne makroekonomické predpoklady a väčší prínos daňovej reformy v oblasti daní z príjmov.

III.2. Príjmy verejných financií

Príjmy verejných financií vzrastú v období rokov 2003 - 2007 o 0,6 percentuálneho bodu na 36,9 % HDP. Po očistení príjmov z rozpočtu Európskej únie sa očakáva pokles daňových príjmov, príjmov do fondov sociálneho zabezpečenia a nedaňových príjmov na úrovni 1,9 percentuálneho bodu.

Daňové príjmy

Komplexná daňová reforma bola spustená na Slovensku od 1. 1. 2004. Správnosť kvantifikácie jej dosahu na rozpočet v roku 2004 bola jedným z hlavných rizík rozpočtu na tento rok. Podľa aktuálneho odhadu bude výnos daňových príjmov mierne vyšší oproti rozpočtu. Lepšie plnenie dane z príjmov fyzických a právnických osôb kompenzuje slabší výnos DPH, ktorá však naďalej ostáva zdrojom neistoty, pretože jej plnenie je ovplyvnené okrem zjednotenia sadzieb na 19% vstupom do EÚ a zmenami v oblasti nadmerných odpočtov.

V rokoch 2005 až 2007 sa neuvažuje s podstatnými zmenami legislatívy z hľadiska výnosu. V prípade dane z príjmu FO sa v roku 2005 zvýši mierne daňový bonus na dieťa, u dane z nehnuteľností sa očakáva v rovnakom roku zvýšenie sadzieb zo strany obcí v rámci fiškálnej decentralizácie a v roku 2007 sa očakáva zvýšenie dane z cigariet v súvislosti s harmonizáciou so smernicou EÚ, ktorá stanovuje minimálne sadzby. Od januára 2005 sa zruší daň z prevodu a prechodu nehnuteľností.

Príspevky sociálneho a zdravotného zabezpečenia

Od 1. 1. 2004 bola na Slovensku spustená reforma sociálneho systému vrátane komplexnej dôchodkovej reformy. Zmeny priniesli zníženie celkového odvodového zaťaženia miezd o 3 percentuálne body pre zamestnávateľov a zvýšenie o 0,6 percentuálneho bodu pre zamestnancov. Zníženie odvodového zaťaženia bolo do istej miery kompenzované zvýšením maximálneho vymeriavacieho základu, ktorý bol stanovený na trojnásobok priemernej mzdy za uplynulé obdobie u väčšiny poisťných fondov. Celkovo však došlo k zníženiu podielu sociálnych odvodov na priemernej mzde.

Kapitalizačný pilier dôchodkového systému začne existovať od 1. 1. 2005. V celkovej výške odvodov 22,75% nenastane žiadna zmena, zmení sa len distribúcia do jednotlivých fondov. Do priebežného piliera bude plynúť 9% z hrubej mzdy, rovnako ako do kapitalizačného piliera. Ostávajúcich 4,75% bude príjmom rezervného fondu, ktorý bude kryť najmä vzniknutý výpadok v priebežnom dôchodkovom systéme.

Veľký rozdiel v odvodoch do Sociálnej poisťovne medzi rokmi 2004 a 2005 je spôsobený okrem jednorazových faktorov najmä s očakávaným zvýšením úspešnosti výberu (v nadväznosti na korekčné opatrenia), ktorá v tomto roku klesla v dôsledku posunu v predpisovaní poisťného.

Od 1.1.2005 bude účinný nový systém zdravotného poistenia. Prináša posilnenie rozpočtových obmedzení a posilnenie iných ako verejných zdrojov financovania. Zjednotí sa maximálny vymeriavací základ so systémom sociálneho poistenia. Odvodové sadzby ostanú nezmenené s výnimkou zvýšenia sadzby pre osoby zamestnávajúce zdravotne postihnuté osoby. Príspevky zo štátneho rozpočtu za ekonomicky neaktívnu populáciu budú mandatórne a výška príspevku sa naviaže na vývoj priemernej mzdy za prechádzajúce obdobie. Tieto opatrenia prinesú vyššie odvody v systéme o 4,5 mld. Sk. Zároveň sa zrušia nesystémové transfery zo Sociálnej poisťovne.

Konsolidačné úsilie vlády zatiaľ nevytvára priestor pre ďalšie znižovanie daňového a odvodového zaťaženia v strednodobom horizonte. Zavedenie rovnej dane výrazne znížilo marginálne daňové zaťaženie, na druhej strane relatívne vysoké sociálne odvody vytvárajú naďalej pomerne veľký daňový klin medzi celkovými nákladmi na prácu a čistými príjmami zamestnanca po zdanení. Zodpovedný prístup k otázke budúcich nákladov starnutia populácie však prakticky vylučuje dramatické zníženie sociálnych odvodov aj v dlhodobjšom horizonte. Napriek tomu Slovensko patrí medzi krajiny s najnižším celkovým daňovým zaťažením v Európskej únii i OECD. Reštrukturalizácia medzi daňami a odvodmi v rámci existujúceho zaťaženia sa však vylúčiť nedá.

Daňová kvóta I a II (v % HDP, ESA 95)	2003E	2004B	2004E	2005B	2006B	2007B
Daňová kvóta I (dane)	18.2	17.9	17.6	17.4	17.3	17.3
Daňová kvóta II (dane a sociálne odvody)	32.1	31.1	30.1	30.9	30.8	30.7

Zdroj: MF SR

Pri minimálnych zmenách legislatívy hlavným zdrojom dynamiky a zároveň hlavným rizikom výnosu u daňových príjmov a sociálnych odvodov bude vývoj makroekonomického prostredia. V minulosti bol pre Slovensko príznačný pokles daňovej kvóty II aj v prostredí bez zmien legislatívy. To malo viacero príčin. Jedným dôvodom boli dane, ktorých základne neboli elastické vzhľadom na rast HDP ako daň z dedičstva, darovania, prevodu a prechodu nehnuteľností. Tie boli daňovou reformou zrušené. V prípade sociálnych odvodov boli fixne stanovené maximálne vymeriavacie základy, čo relatívne znižovalo zaťaženie vyšších príjmových skupín. Reformou boli vymeriavacie základy naviazané na rast priemernej mzdy. V posledných rokoch sa na poklese daní na HDP podpísala aj štruktúra ekonomického rastu, ktorá bola ťahaná najmä rastom exportu a menej domácou spotrebou. V strednodobom horizonte sa očakáva stabilizácia daňovej kvóty II, medzi rokmi 2005 až 2007 poklesne o 0,2 percentuálneho bodu.

Nedaňové príjmy

Výška nedaňových príjmov rokoch 2005 – 2007 klesne z úrovne 4,0% HDP na úroveň 3,7 % HDP. Pozitívne na vývoj nedaňových príjmov vplyvajú výnosy z dividend podnikov s majetkovou účasťou štátu, ako aj pripravovaná legislatíva o hazardných hrách. Vyššie výnosy sa očakávajú aj zo zavedenia nových cestovných dokladov formátu Európskej únie. Negatívnym smerom výšku nedaňových príjmov ovplyvní vznik Národnej diaľničnej spoločnosti k 1.1.2005, do ktorej sa presmerujú výnosy z predaja diaľničných nálepiek. Diaľničná spoločnosť nebude v sektore verejnej správy, preto sa predpokladá z tohto titulu výpadok príjmov verejných financií na úrovni 0,1% HDP.

Granty a transfery

Príjmy z rozpočtu Európskej únie budú narastať z 1,2% HDP v roku 2004 postupne až na 2,5% HDP v roku 2007. Vyššie čerpanie prostriedkov z EÚ sa predpokladá v roku 2005, ktoré súvisí predovšetkým s výraznejším čerpaním prostriedkov zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Navyše bilanciu verejných financií v metodike ESA 95 pozitívne ovplyvňuje medziročný nárast pohľadávok voči rozpočtu EÚ na úrovni približne 0,3% HDP. Rizikom zostáva presúvanie peňazí medzi jednotlivými rozpočtovými rokmi.

III.3. Výdavky verejných financií

Vládou schválený rozpočet verejnej správy na roky 2005 - 2007 predpokladá pokles výdavkov verejnej správy oproti roku 2003 o 1,2 percentuálneho bodu na 38,8% HDP. Hlavnými zdrojmi zníženia výdavkov je zefektívnenie fungovania verejného sektora v oblasti zamestnanosti a uskutočnené reformy v sociálnej oblasti. Naopak, k výraznému nárastu dochádza pri investičných výdavkoch.

Bežné výdavky

Výdavky na mzdy, platy a ostatné služobné vyrovnania klesnú v rokoch 2003 - 2007 z úrovne 7,4% HDP na úroveň 6,8% HDP. Napriek tomu nominálny rast objemu prostriedkov na mzdy dáva predpoklady na reálny rast miezd zamestnancov verejného sektora v každom zo sledovaných rokov. Príprava rozpočtu na roky 2005 - 2007 zohľadnila okrem iného aj reformu regionálneho školstva, ktorá predpokladá postupné znižovanie počtu učiteľov tempom 3% ročne. Na druhej strane sa však vytvorili výhodnejšie finančné podmienky pre začínajúcich pedagógov v snahe zatriktívniť prácu v sektore školstva.

Výdavky na tovary a služby v rokoch 2005 - 2007 sú ovplyvnené najmä alokovaním prostriedkov z rozpočtu Európskej únie a zabezpečením spolufinancovania zo štátneho rozpočtu. Objem takto alokovaných prostriedkov vzrastie do roku 2007 na úroveň 0,3% HDP. Aj vďaka týmto výdavkom sa celková úroveň výdavkov na tovary a služby v porovnaní s rokom 2003 nezmení a ostane na úrovni 5,2% HDP.

Objem bežných výdavkov na dotácie a transfery sa bude najväčšou mierou podieľať na fiškálnej konsolidácii. Do roku 2007 sa ich výška zníži o 1,2 percentuálneho bodu na úroveň 20,6% HDP. Najdôležitejšie výdavkové kategórie sú popísané nižšie.

Dotácie do poľnohospodárstva predstavujú 60% všetkých bežných dotácií podnikateľským subjektom z verejných zdrojov. V roku 2004 došlo k medziročnému nárastu dotácií podnikateľským subjektom, ktorý pokračuje miernejším tempom aj v rokoch 2005 -2007.

Úhrada výkonov vo verejnom záujme v cestnej a železničnej doprave predstavuje po dotáciách do poľnohospodárstva druhý najvyšší objem finančných prostriedkov. Ich výška sa pohybuje stabilne na úrovni 0,6% HDP. Najväčší podiel na týchto výdavkoch majú úhrady Železniciam SR pohybujúce sa na úrovni 0,5% HDP. Zostávajúce výdavky použijú Vyššie územné celky na kompenzácie pre autobusových dopravcov za poskytovanie zliav na cestovnom a za zabezpečovanie dopravy na finančne nákladných trasách. Druhou formou dotácie do dopravy je podpora mestskej hromadnej dopravy v 5 krajských mestách Slovenska. Fiškálnou decentralizáciou sa v plnej miere preniesla rozhodovacia právomoc na miestne samosprávy, ktoré sa rozhodnú v akej miere a forme budú mestskú hromadnú

dopravu podporovať. V rámci fiškálnej decentralizácie sa presunom daní na samosprávy zabezpečil dostatočný objem finančných prostriedkov, ktoré majú kompenzovať súčasné účelové dotácie zo štátneho rozpočtu. Pre účely Konvergenčného programu sa predpokladajú dotácie na úrovni, ktorá zodpovedá príslušnému presunu výnosu z daní.

Napriek zlepšujúcemu sa makroekonomickému rámcu v oblasti evidovanej nezamestnanosti sa výdavky na aktívnu politiku trhu práce dynamicky zvyšujú. Do roku 2007 sa predpokladá rast výdavkov o 0,2 percentuálneho bodu, ktorý je zabezpečený predovšetkým programami financovanými z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu a spolufinancovaním zo štátneho rozpočtu. Rozpočet na roky 2005 - 2007 navrhuje stabilizovať výdavky štátneho rozpočtu na národné programy a na spolufinancovanie na úrovni 0,2% HDP.

V októbri 2004 bola schválená nová legislatíva, ktorá výrazným spôsobom mení fungovanie zdravotníctva. Výdavky zdravotných poisťovní budú závisieť od implementácie novej legislatívy, ktorá okrem zmeny na výdavkovej strane zvýšila aj zdroje plynúce do systému. Predpoklad na roky 2005 - 2007 aj napriek zmeny rozsahu bezplatného solidárneho balíka starostlivosti zvyšuje výdavky zdravotných poisťovní na úroveň 4,9% HDP.

Zmeny v systéme nemocenského poistenia platné od začiatku roka 2004 prinášajú očakávané výsledky. Nemocenské dávky platené zamestnávateľom počas prvých 10 dní práceneschopnosti znížili výdavky verejných financií o 0,3 percentuálneho bodu. Toto opatrenie taktiež znížilo zneužívanie systému, ktoré sa premietlo aj v poklese celkovej chorobnosti v ekonomike.

V systéme dôchodkového zabezpečenia sa očakáva stabilná úroveň výdavkov na úrovni 7,5% HDP s miernym poklesom v roku 2007 na 7,4% HDP. Legislatíva platná od 1. 1. 2004 priniesla viaceré zmeny, ktoré vplývajú na rozhodnutie občanov vybrať si termín odchodu do dôchodku ako aj spôsob poberania dôchodkových dávok. V priebehu roka 2004 občania využívali najmä možnosť odísť do predčasného dôchodku a možnosť poberať dôchodok súbežne počas trvania pracovného pomeru. Legislatíva taktiež upravuje spôsob valorizácie dôchodkov, ktoré sa v roku 2005 zvýšia o 8,2%. Uvedené údaje zahŕňajú aj výdavky na dôchodkové zabezpečenie ozbrojených zložiek na úrovni približne 0,3% HDP.

V oblasti poskytovania sociálnej pomoci a podpory dochádza k miernemu nominálnemu nárastu, ktorý však odráža pokles počtu poberateľov dávok. Reforma sociálneho systému v roku 2004 zvýšila adresnosť poskytovania sociálnych dávok, čo bude znamenať úsporu na strane výdavkov verejných financií približne 0,6% HDP do roku 2007.

V rokoch 2005 - 2007 MF SR očakáva lepšie podmienky pri emitovaní štátnych cenných papierov, ktoré sa najväčšou mierou podieľajú na poklese úrokových nákladov o 0,3 percentuálneho bodu. Pozitívne výsledky prináša aj činnosť Agentúry pre riadenie dlhu a likvidity, ktorej úlohou je aktívne riadiť štátny dlh.

Kapitálové výdavky

Schválením rozpočtu verejnej správy na roky 2005 - 2007 vládou SR sa potvrdil pozitívny trend zvyšovania kapitálových výdavkov. Na ich raste sa v podstatnej miere podieľajú zdroje z rozpočtu Európskej únie, keď sa odhaduje, že takmer 50% zdrojov sa použije práve na kapitálové výdavky. Celková výška kapitálových výdavkov sa v období do roku 2007 bude stabilne udržiavať na úrovni približne 4,0% HDP, čo znamená zvýšenie výdavkov oproti roku 2003 o 0,8 percentuálneho bodu.

Bilancia príjmov a výdavkov verejných financií 2003 – 2007 (v % HDP, ESA 95 -konsolidovaná)						
	2003E	2004B	2004E	2005B	2006B	2007B
PRÍJMY SPOLU	36,3	36,2	35,3	37,1	36,9	36,9
Daňové príjmy	18,2	17,9	17,6	17,4	17,3	17,3
Daň z príjmu fyzických osôb	3,3	2,1	2,4	2,4	2,4	2,4
zo závislej činnosti	3,0	1,8	2,2	2,1	2,1	2,2
z podnikania a inej samostatnej zár. činnosti	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3
Daň z príjmu právnických osôb	2,8	1,8	2,3	2,1	2,2	2,3
Daň z príjmov vyberaná zrážkou	0,8	0,9	0,4	0,5	0,4	0,4
Dane z majetku	0,5	0,4	0,5	0,3	0,3	0,3
Daň z pridanej hodnoty	6,7	8,8	8,0	8,4	8,4	8,4
Spotrebné dane	3,1	3,3	3,3	3,3	3,2	3,1
Cestná daň	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Dane z medzinárodného obchodu a transakcií	0,3	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Dane za špecifické služby (do rozpočtu obcí)	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Poistné na sociálne zabezpečenie	13,9	13,1	12,5	13,5	13,5	13,4
Sociálna poisťovňa	8,3	8,3	7,8	8,4	8,4	8,3
Zdravotné poisťovne	4,8	4,8	4,7	5,1	5,1	5,0
Národný úrad práce	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nedaňové príjmy	4,2	3,8	4,0	4,0	3,6	3,7
z toho úroky	0,7	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3
Granty a transfery	0,0	1,4	1,2	2,2	2,5	2,5
z toho z EÚ	0,0	1,4	1,2	2,2	2,5	2,5
VÝDAVKY SPOLU	40,0	40,2	39,1	40,4	39,8	38,8
Bežné výdavky	36,9	36,4	35,4	36,4	35,9	34,9
Hrubé mzdy	7,4	7,2	7,0	7,0	6,9	6,8
- Mzdy	5,5	5,4	5,3	5,3	5,2	5,1
- Poistné	1,9	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7
Tovary a služby	5,2	5,2	5,3	5,4	5,4	5,2
- EU zdroje a spolufinancovanie zo ŠR	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	0,3
- Ostatné	5,2	5,1	5,2	5,2	5,2	4,9
Dotácie a transfery	21,8	21,6	20,8	21,7	21,2	20,6
- Dotácie do poľnohospodárstva	0,7	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9
- Dotácie do dopravy	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6
- Aktívna politika trhu práce	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
- Zdravotné poisťovne	4,9	4,7	4,5	4,9	4,9	4,9
- Nemocenské dávky	0,7	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
- Starobné a invalidné dôchodky	7,6	7,5	7,5	7,5	7,5	7,4
- Dávky v nezamestnanosti	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
- Štátne sociálne dávky a podpora	2,7	2,5	2,4	2,3	2,2	2,1
- Poistné za vybrané skupiny obyvateľov	2,2	1,8	1,7	1,9	1,9	1,8
- Odvody do rozpočtu EÚ	0,0	0,7	0,6	0,9	0,9	0,9
- Ostatné	1,7	1,8	1,5	1,5	1,3	1,1
Splácanie úrokov	2,6	2,5	2,3	2,4	2,3	2,3
Kapitálové výdavky	3,1	3,8	3,8	4,0	4,0	3,9
Obstaranie kapitálových aktív	2,5	2,6	2,6	2,6	2,5	2,3
Kapitálové transfery	0,6	1,2	1,2	1,4	1,5	1,6
ČISTÉ VÝPOŽIČKY(-)/PÔŽIČKY(+)	-3,7	-4,0	-3,8	-3,4	-2,9	-1,9
výpadok príjmov z priebežného piliera	0,0	0,0	0,0	-0,4	-1,0	-1,1
ČISTÉ VÝPOŽIČKY(-)/PÔŽIČKY(+) s výpadkom	-3,7	-4,0	-3,8	-3,8	-3,9	-3,0

Zdroj: MF SR

Veľká časť kapitálových výdavkov bude smerovať na budovanie diaľnic a rýchlostných ciest s cieľom urýchliť výstavbu diaľnic. V rámci kapitálových transferov sa predpokladá čerpanie z fondu ISPA a Kohézneho fondu na budovanie a modernizáciu železničných koridorov. Ďalšia časť transferov bude smerovať do sektora poľnohospodárstva. K výraznému nárastu investícií z verejných zdrojov dôjde v oblasti životného prostredia, kde sa predpokladá nárast oproti roku 2003 o 0,3 percentuálneho bodu.

III.4. Cyklicky upravená bilancia

Pre odhad cyklicky upraveného salda verejných financií bola použitá metodika prezentovaná v minulom Konvergenčnom programe. Relatívne malá produkčná medzera sa podpisuje pod zanedbateľne nízku cyklickú zložku rozpočtu vzhľadom na celkový deficit verejných financií. Verejné rozpočty teda dlhodobo čelia štrukturálnym problémom. Pokračujúca konsolidácia verejných financií umožní v roku 2007 pokles cyklicky upraveného primárneho salda bez nákladov penzijnej reformy na nulu.

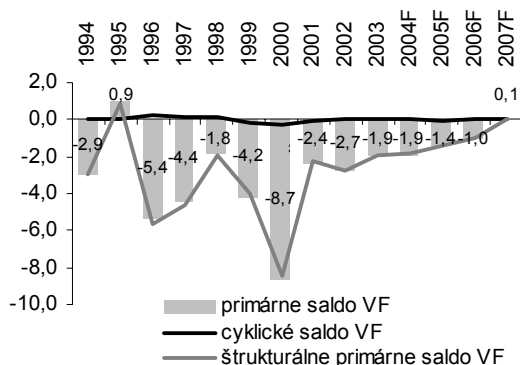
Cyklický vývoj (% HDP)

	ESA kód	2003	2004F	2005F	2006F	2007F
1. Rast HDP v stálych cenách	B1g	4,2	5,0	4,5	5,1	5,4
2. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté	B9	-3,7	-3,8	-3,4	-2,9	-1,9
3. Čisté úrokové platby		-1,8	-1,9	-2,0	-1,9	-2,0
4. Potenciálny rast HDP		4,3	5,1	4,6	4,8	5,1
5. Produkčná medzera		0,0	-0,1	-0,2	0,1	0,3
6. Cyklická zložka rozpočtu		0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
7. Cyklicky upravené saldo (2 - 6)		-3,7	-3,8	-3,4	-2,9	-2,0
8. Cyklicky upravené primárne saldo (7-3)		-1,9	-1,9	-1,4	-1,0	0,0

Zdroj: MF SR

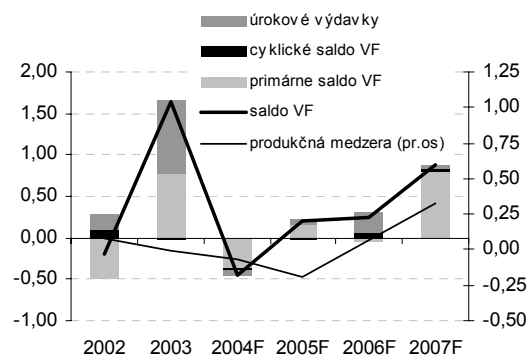
Nasledujúci graf znázorňuje jednotlivé deficity verejných financií v strednodobom horizonte. Primárne i štrukturálne saldo majú klesajúci trend a reforma verejných financií prináša pozitívne výsledky. V minulosti boli deficity podľa metodiky ESA 95 poznamenané jednorazovými efektmi ako privatizácia a reštrukturalizácia bánk, čím sa znižuje ich vypovedacia schopnosť.

Cyklicky upravené saldo VS (% HDP)

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Zmeny rozp.poz. VS a príspevky prim., cykl. zložky salda a úrokov ku schodku (p.b.)

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

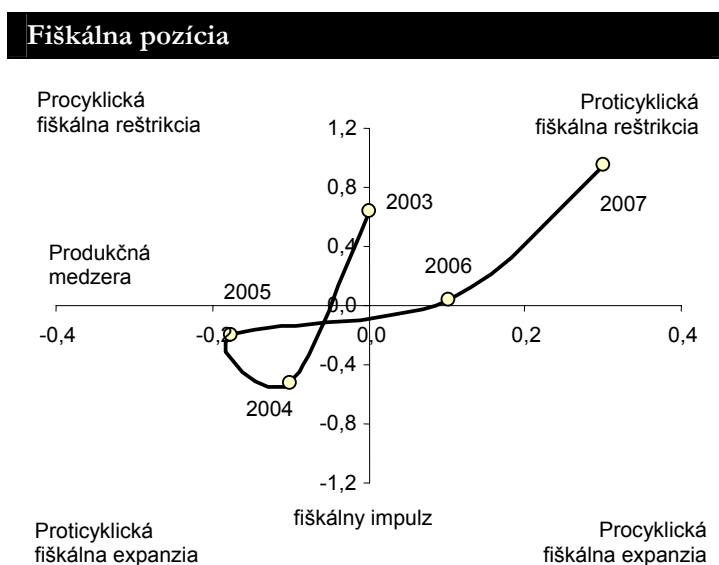
Na druhom grafe vidno rozhodujúci príspevok primárneho salda k rozpočtovej konsolidácii, čo vytvára priaznivé predpoklady pre budúce znižovanie podielu verejného dlhu na HDP. Zmena salda verejných financií a produkčná medzera budú v budúcom období podliehať rovnakému trendu, a tak konsolidačné ciele nebudú v rozpore so stabilizačnými cieľmi vlády.

III.5. Fiškálny impulz

Hlavným strednodobým cieľom vlády je konsolidácia verejných financií. Tento cieľ bol v roku 2003 – vzhľadom na potrebu prijatia štrukturálnych reforiem – nadradený stabilizačnej funkcii verejných rozpočtov, ale z dlhodobého hľadiska je jej nevyhnutnou podmienkou. Vládou zvolená cesta sa zatiaľ ukazuje ako správna, v časoch výrazného znižovania rozpočtových deficitov ekonomický rast akceleruje. Je tomu tak preto, že konsolidácia je vnímaná ako kredibilná politika zameraná na dlhodobú makroekonomickú rovnováhu. Tým pozitívne ovplyvňuje ponukovú stránku ekonomiky, čím viac než kompenzuje znížený príspevok k agregátnemu dopytu.

Fiškálny impulz je jednoduchý analytický koncept, ktorý meria príspevok verejných rozpočtov k medziročnej zmene agregátneho dopytu. Dáva informáciu o tom, či je fiškálna politika vlády expanzívna alebo reštriktívna. V kombinácii s produkčnou medzerou charakterizuje fiškálnu politiku, či prispieva stabilizačne na ekonomiku alebo sa naopak správa procyklicky.

Fiškálny impulz je väčšinou definovaný ako medziročná zmena cyklicky očisteného primárneho salda. V prípade Slovenska, ale v súlade s konceptom, sa saldo očistilo o dva vplyvy, ktoré nemajú dopad na agregátny dopyt. Prvým sú náklady na zavedenie druhého piliera dôchodkového systému. Tieto náklady nemajú vplyv na celkové odvody domácností a na druhej strane sa nemenia výdavky na dôchodky. V bilancii verejných financií sa však prejavujú ako výpadok príjmov s negatívnym dosahom na deficit. Druhým vplyvom sú vzťahy s Európskou úniou, keďže odvody do rozpočtu ES nezvyšujú domáci dopyt a naopak príjmy z rozpočtu ES neznižujú disponibilné príjmy podnikov a domácností.

Zdroj: MF SR

Fiškálny impulz naznačuje, že v tomto roku je fiškálna politika expanzívna, podobne bude tomu aj v roku 2005, 2006 bude neutrálna a v roku 2007 bude mať reštriktívny charakter. Nasledujúci graf ukazuje, že fiškálna politika sa v období 2003 až 2007 bude správať stabilizačne, bude prispievať k vyhladzovaniu ekonomického cyklu. V tomto období je teda súlad medzi konsolidačnými a stabilizačnými cieľmi vlády.

Fiškálny impulz (%HDP)					
	2003	2004F	2005F	2006F	2007F
1.Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté	-3,7	-3,8	-3,8	-3,9	-3,0
2.Čisté úrokové platby	-1,8	-1,9	-2,0	-1,9	-2,0
3.Cyklická zložka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
4.Cyklicky očistené primárne saldo (1-2-3)	-1,9	-1,9	-1,8	-2,0	-1,1
5.Vplyv vzťahov s EÚ	0,0	0,6	1,3	1,6	1,7
6.Vplyv zavedenia 2.piliera dôchodkového systému	0,0	0,0	0,4	1,0	1,1
7.Cyklicky upravené primárne saldo (4-5+6)	-1,9	-2,4	-2,6	-2,6	-1,6
8.Fiškálny impulz (+ reštrikcia, - expanzia)	0,6	-0,5	-0,2	0,1	0,9

Zdroj: MF SR

III.6. Verejný dlh a riziká

Hrubý verejný dlh SR sa v priebehu obdobia 2003 až 2007 stabilizuje a dosiahne na konci roku 2007 úroveň 45,5% HDP, čo je hlboko pod úrovňou maastrichtského kritéria verejného dlhu. Priaznivý vývoj dlhu je výsledkom kombinácie zdravého ekonomického rastu a politiky zameranej na znižovanie deficitu verejných financií. Napriek akcelerujúcemu ekonomickému rastu pokračuje makroekonomická stabilizácia, zlepšuje sa rating Slovenskej republiky a klesá riziková marža, čo sa do istej miery prejavuje v poklese implicitnej úrokovej miery na dlh. Na konsolidáciu dlhu tiež priaznivo vplyva rozhodnutie o použití príjmov z privatizácie predovšetkým na zníženie verejného dlhu.

Výrazne sa na stabilizácii dlhu podieľa nominálny pokles rizikových štátnych záruk. Ten je daný predovšetkým politikou orientovanou na neposkytovanie ďalších rizikových štátnych záruk, čo je pozitívne z hľadiska udržateľnosti ale aj transparentnosti verejných financií.

Ukazovatele verejného dlhu					
	2003	2004F	2005F	2006F	2007F
Čistý dlh (mil. Sk)	330 450	396 346	427 871	478 833	542 249
Čistý dlh (% HDP)	27,6	30,0	30,4	31,8	33,7
Hrubý dlh (mil. Sk)	511 770	567 365	622 446	681 485	732 568
z toho: štátne záruky	63 089	42 251	30 808	23 262	13 887
Hrubý dlh (% HDP)	42,8	43,0	44,2	45,3	45,5
Zmena hrubého dlhu (p.b.)	-0,6	0,2	1,2	1,1	0,1
rast nominálneho HDP	-3,6	-4,0	-2,7	-2,9	-3,0
primárne saldo	1,2	1,5	1,4	1,7	0,7
úroky	2,5	2,3	2,4	2,3	2,3
iné faktory	-0,7	0,4	0,1	0,0	0,1
p.m. Implicitná úroková miera (%)	6,4	5,9	5,8	5,5	5,5

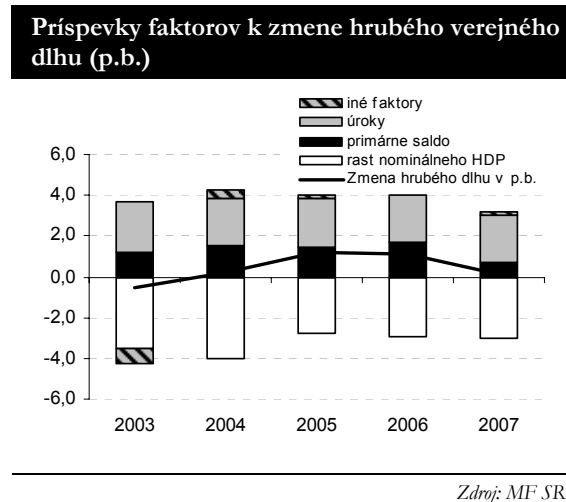
Zdroj: MF SR

Z jednotlivých zložiek verejných financií bude k nárastu verejného dlhu prispievať len deficitné hospodárenie štátneho rozpočtu a prijaté úvery obcí. Ostatné zložky verejnej správy budú v rokoch 2004 až 2007 vykazovať vyrovnané alebo prebytkové rozpočty na hotovostnej

báze. Na náraste čistého dlhu sa podieľa aj penzijná reforma a vznik kapitalizačného piliera, keď dochádza k transformácii časti implicitného dlhu predchádzajúceho priebežného dôchodkového systému na dlh explicitný. Nárast dlhu na HDP je v roku 2004 spôsobený najmä rozdielom medzi aktuálnou a hotovostnou bilanciou verejných financií. Hotovostná bilancia je zhoršená vplyvom výpadku DPH a spotrebných daní, ktorý súvisí najmä so vstupom do EÚ.

V rokoch 2005 až 2007 je celkový vplyv iných faktorov minimálny, avšak vo vnútri tejto kategórie sa udejú významné zmeny. Na jednej strane je fakt, že deficit štátneho rozpočtu bude vyšší ako schodok verejných financií z dôvodu, že niektoré ostatné zložky budú hospodáriť s prebytkom. Na druhej strane, privatizačné príjmy budú prednostne určené na znižovanie dlhu.

Z hľadiska schopnosti štátu splatiť svoje záväzky je dôležitý čistý verejný dlh, ktorý dosiahne v roku 2007 úroveň 33,7 % HDP a bude o 11,8 percentuálneho bodu nižší ako hrubý dlh. Čistý dlh je definovaný ako hrubý dlh po odpočítaní hotovosti na účtoch jednotlivých subjektov verejnej správy, pohľadávok voči EÚ a pohľadávok Štátneho fondu rozvoja bývania, ktorý poskytuje zvýhodnené pôžičky domácnostiam s nízkymi príjmami a obciam na podporu bývania. Ide o konzervatívnu definíciu, keď sú zohľadnené len vysoko kvalitné a likvidné finančné aktíva.

S ďalším vývojom dlhu sú spojené nasledujúce riziká a príležitosti:

- Súdne spory - ide predovšetkým o súdny spor štátu s ČSOB a o zmenky Slovenského plynárenského priemyslu.
- Oddĺženie zdravotníctva - súčasťou reformy je zbavenie sektora zdravotníctva starých dlhov a opatrenie, aby sa netvorili dlhy nové. Hodnota záväzkov po lehote splatenia voči súkromnému sektoru sa odhaduje na 1% HDP. Splatenie starých dlhov by mohlo prebehnúť ešte v roku 2004.
- Privatizačné príjmy nad rámec rozpočtovaných - vláda uplatňuje politiku použitia privatizačných príjmov na znižovanie dlhu.

Analýza senzitivity

Na úrokové náklady verejného dlhu bude podľa prognóz MF SR priaznivo vplývať stabilné makroekonomické prostredie.

Nasledujúca tabuľka ukazuje porovnanie úrokových nákladov verejnej správy pre základný a rizikový scenár pri nepriaznivom vývoji kurzu a úrokových sadzieb. Je potrebné zdôrazniť, že už pri základnom scenári boli použité konzervatívne predpoklady. Rizikový scenár bol špecifikovaný rovnako ako v minulom Konvergenčnom programe. Ide o 5% znehodnotenie kurzu slovenskej meny a zvýšenie úrokových mier o 1 percentuálny bod nad úroveň v základnom scenári v každom roku prognózy. Riziková marža klesá od 1 p.b. u jednoročných štátnych pokladničných poukázok až k 0,2 percentuálnemu bodu u dlhopisoch s najdlhšou dobou splatnosti. Celkové riziko pre verejné financie sa pohybuje mierne pod 0,1 % HDP a malo by byť dostatočne pokryté konzervatívnym prístupom pri kvantifikácii základného scenára.

Úrokové náklady verejnej správy (v % HDP)			
	2005F	2006F	2007F
Základný scenár	2,00	2,16	1,91
Rizikový scenár	2,06	2,24	1,97
- rozdiel	0,06	0,08	0,06

Zdroj: MF SR

IV. ŠTRUKTURÁLNA POLITIKA A JEJ VPLYV NA VEREJNÉ FINANCIÉ

Slovensko v poslednom období prijalo množstvo zákonov, ktoré zásadným spôsobom menia filozofiu systémov na strane výdavkov verejných financií. Tieto potrebné štrukturálne reformy by mali priniesť aj značné úspory v stredno- až dlhodobom horizonte. Táto časť dokumentu prináša prehľad oblastí, kde nastali významnejšie zmeny od zverejnenia prvého konvergenčného programu.

IV.1. Zdravotníctvo

Doterajšia centrálna regulácia prostriedkov určených na zdravotníctvo a nedostatočne účinné nástroje pre ich efektívne využívanie nevytvárali podmienky pre zabezpečenie zdravotnej starostlivosti na uspokojivej úrovni. Absencia legislatívneho prostredia, ktoré by motivovalo hospodárne a zodpovedné správanie zdravotných poisťovní i poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a dlhodobo nahromadené systémové nedostatky si vyžiadali komplexnú reformu systému a vytvorenie nového legislatívneho rámca, ktoré o. i. vylúči účasť štátu na sanácii dlhov nehospodárnych a nezodpovedných subjektov.

Jedným zo základných východísk reformy zdravotníctva je poznatok, že univerzálne zákonitosti trhovej ekonomiky možno pri presne definovaných podmienkach aplikovať aj v oblasti zdravotnej starostlivosti. Preto cieľom reformy je vytvoriť aj v oblasti zdravotníctva *konkurenčné prostredie* pre všetky subjekty podieľajúce sa na zdravotnej starostlivosti.

Realizácia reformných zámerov významne ovplyvní systém zdravotného poistenia. Nová legislatíva rozlišuje dva základné druhy zdravotného poistenia – *verejné zdravotné poistenie* a *individuálne zdravotné poistenie*. Vo *verejnom – solidárnom zdravotnom poistení* prináša dôležitú systémovú zmenu, a to prerozdeľovanie poistného, ktoré má zabezpečiť spravodlivejšie delenie celkovej sumy poistného medzi jednotlivé zdravotné poisťovne, a to v pomere k počtu a štruktúre ich poistencov. Legislatívna úprava vytvára predpoklady pre väčšiu angažovanosť a zodpovednosť zdravotných poisťovní pri vymáhaní nedoplatkov poistného.

Individuálne zdravotné poistenie je fakultatívnym poistením, založeným na zmluvnom základe a poistencom poskytuje možnosť poistiť sa nad rámec verejného zdravotného poistenia.

Nový zákon zavádza vo verejnom poistení nový inštitút – namiesto mesačného zúčtovania *ročné zúčtovanie poistného*, ktorého účelom je zabezpečiť poistné príjmami z celého kalendárneho roku. Reforma mení aj podmienky poskytovania bezplatnej zdravotnej starostlivosti. Určuje rozsah zdravotnej starostlivosti poskytovanej z verejných zdrojov – tzv. *základný balík zdravotnej starostlivosti* a kategorizuje zdravotné výkony, lieky, zdravotnícke pomôcky a dietetické potreby do dvoch základných skupín. Kým prvá skupina bude plne hrazená zo zdrojov verejného poistenia, druhá skupina bude zaťažovaná rôznym stupňom finančnej spoluúčasti (od 5 do 100 %).

Nový zákon o zdravotných poisťovniach upravuje *transformáciu zdravotných poisťovní na akciové spoločnosti*, čím sa stávajú spoločnosťami súkromného práva. Cieľom transformácie zdravotných poisťovní na akciové spoločnosti je zaviesť pre zdravotné poisťovne tzv. tvrdé rozpočtové obmedzenia (prehľadné finančné vzťahy, účtovníctvo a audit) a vytvoriť pre ne trhové prostredie s presne definovanými podmienkami, v ktorom by sa pri získavaní poistencov dostávali do konfrontácie s ponukami ďalších poisťovní. Kľúčovými predpokladmi dobrej finančnej kondície poisťovne bude kontrola vývoja nákladov poisťovne, tlak na efektívnosť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a obozretné podnikanie. Pokiaľ sa poisťovňa v dôsledku zlého hospodárenia dostane do platobnej neschopnosti a proces ozdravenia skončí neúspešne, bude jej hroziť bankrot.

Základným zámerom reformy je vytvoriť taký motivačný rámec pre poisťovne, aby na trhu mali najväčší podiel súkromné zdravotné poisťovne, kým štátne poisťovne by zohrávali predovšetkým úlohu zábezpeky. Prijatá legislatívna úprava však zatiaľ významne reguluje použitie zisku na výplatu dividend, pokiaľ nie sú plne uspokojené nároky poistencov, preto si motivácia investorov podnikat' v tejto oblasti vyžiada ešte ďalšie dolaďovanie systému.

Zásadne sa mení úloha štátu, ktorý opúšťa neefektívnu pozíciu producenta a poistiteľa a vytvára sa pre neho priestor, aby sa mohol sústrediť a na prioritné úlohy štátu v tejto oblasti, ktorými sú tvorba zdravotnej politiky, pravidiel hry, regulácia a kontrola. Takto nastavený systém by mal odbremeniť štátny rozpočet od doterajšej praxe oddlžovania.

Reforma zdravotníctva prináša rozhodujúce zmeny aj v systéme poskytovania zdravotnej starostlivosti. Zvyšuje samostatnosť a autonómiu rozhodovania jednotlivých poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a ich vlastnú zodpovednosť za následky prijatých rozhodnutí. Zároveň sa zvýrazňuje kontrolná a dozorná funkcia štátu nad výkonom týchto činností.

Štátne zdravotnícke zariadenia sa pretransformujú na akciové spoločnosti. Ich zakladateľom bude štát, ktorý sa stane vlastníkom 51 % akcií, 49 % akcií budú môcť vlastníť vyššie územné celky, vysoké školy a obce. Právna úprava umožní aj jednotný prístup ku zdrojom určeným na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a k ich využívaniu (napr. možnosť nadobúdania majetku zdravotníckych zariadení formou lízingov).

Dohľad nad zdravotnými poisťovňami na strane jednej a nad poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti na strane druhej bude zabezpečovať nový *Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou*. Úrad bude právnickou osobou a jeho činnosť bude zameraná na nepretržitý dohľad nad dodržiavaním štandardov verejného zdravotného poistenia a nad rozsahom a kvalitou poskytovania zdravotnej starostlivosti. Prvotné náklady na začatie činnosti úradu budú predstavovať asi 100 mil. Sk. V ďalších rokoch bude financovaný z príspevkov zdravotných poisťovní (0,5% poistného po prerozdelení).

Prijatie reforiem by sa malo už v roku 2005 výrazne prejavíť zvýšením objemu finančných prostriedkov v systéme verejného zdravotného poistenia. Zmenou minimálnej a maximálnej

hranice vymeriavacieho základu pre poistné platené ekonomicky aktívnymi osobami a jednoznačným vymedzením sadzby a výšky vymeriavacieho základu pre poistné platené štátom sa vytvárajú podmienky pre celkové zvýšenie prostriedkov o cca 5,0 mld. Sk. Ide o zvýšenie, ktoré by sa pri zachovaní pôvodne legislatívy nerealizovalo. Vývoj verejných zdrojov zdravotníctva dokumentuje nasledujúci prehľad:

Verejné zdroje rezortu zdravotníctva v mld. Sk				
	2004	2005	2006	2007
A: Zdroje zdrav. poisťovní celkom	62,9	72,1	77,0	81,8
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	44,4	50,0	53,2	56,5
Štát	18,1	21,1	22,9	24,3
Iné	0,4	0,9	0,9	1,0
Splátka NFV (do ŠFA a Veriteľ, a.s.)	-0,2	-0,5	-2,0	-0,0
B: Disponibilné zdroje zdrav. poisťovní	62,7	71,6	75,0	81,8
C: MZ SR (bez poistného plateného štátom)	5,1*	3,6*	2,8	2,7
D: Iné rozpočtové kapitoly	0,5	0,5	0,5	0,5
Disponibilné verejné zdroje v zdravotníctve	68,3	75,7	78,3	85,0
Medziročná zmena (v %)	7,2	10,8	3,4	8,6

Zdroj: MF SR

* vrátane kapitálových výdavkov pre VÚC a obce

Na tomto náraste zdrojov sa podieľa predovšetkým zvýšenie platby poistného plateného štátom (cca o 2,6 mld. Sk) a vyšší predpokladaný príjem od ekonomicky aktívneho obyvateľstva vo výške 1,9 mld. Sk. Nová legislatíva určuje pre poistné platené štátom novú 4 % sadzbu z priemernej mzdy. V roku 2005 sa očakáva 16,9 % medziročný nárast poistného v porovnaní s rokom 2004.

Zdroje rezortu zdravotníctva v mld. Sk				
	2004	2005	2006	2007
Disponibilné verejné zdroje v zdravotníctve	68,3	75,7	78,3	85,0
Priame platby a individuálne poistenie	14,0	16,0	19,0	21,0
CELKOM	82,3	91,7	97,3	106,0
CELKOM NA HDP (v %)	6,2	6,5	6,5	6,6

Zdroj: MF SR

IV.2. Fiškálna decentralizácia

Fiškálna decentralizácia nadväzuje na daňovú reformu účinnú od 1. januára 2004 a na prechod kompetencií z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky, ktorý sa postupne uskutočňoval v období od 1. januára 2002 do 1. januára 2004. Významným prínosom fiškálnej decentralizácie pre územnú samosprávu je skutočnosť, že okrem decentralizácie kompetencií a politickej moci získala ďalší mimoriadne dôležitý nástroj, a to rozhodovanie o vlastných príjmoch.

Podstatou tohto procesu je prechod od poskytovania dotácií zo štátneho rozpočtu k financovaniu kompetencií územnej samosprávy prostredníctvom daňových príjmov. Nový systém financovania, ktorý sa začne uplatňovať od 1. 1. 2005, výrazne posilní samostatnosť, ale aj zodpovednosť územnej samosprávy v procese rozhodovania o použití verejných zdrojov pri poskytovaní služieb občanom. V porovnaní s doterajším nestabilným režimom každoročného stanovovania podielu územnej samosprávy na výnose z daní (určeným zákonom o štátnom rozpočte) sa očakáva, že nový systém prispeje k stabilizácii príjmov

územnej samosprávy na dlhšie časové obdobie a vytvorí tým podmienky pre plánovanie financií na niekoľko rokov dopredu. Zavádza solidárnejší, spravodlivejší, transparentnejší a motivujúci systém financovania založený na konkrétnych merateľných kritériách.

Cieľom nového systému financovania územných samospráv je posilnenie daňových príjmov obcí a stanovenie vlastných daňových príjmov vyšších územných celkov (ďalej len VÚC). Schválením novej legislatívy sa mení doterajší spôsob určovania podielových daní, vlastným príjmom samosprávy sa stáva daň z príjmov fyzických osôb. Od 1. 1. 2005 sa štát vzdáva takmer celého výnosu z tejto dane v prospech územných samospráv. 70,3 % výnosov sa stane vlastným príjmom obcí, 23,5 % bude tvoriť príjmy vyšších územných celkov a štátnemu rozpočtu zostane z výnosov len 6,2 %.

O rozdelení výnosu dane medzi obce - na rozdiel od doterajšieho prerozdelenia na základe počtu obyvateľov, budú rozhodovať štyri kritériá. Kritériom pre rozdelenie je počet obyvateľov s trvalým pobytom na území obce. Významnú váhu má *počet obyvateľov obce upravený veľkostným koeficientom*, ďalšími kritériami sú počet žiakov (detí) základných umeleckých škôl a školských zariadení a podiel obyvateľov v dôchodkovom veku.

Pri vyšších územných celkoch je hlavným kritériom pre stanovenie podielu jednotlivých VÚC na výnosoch podielovej dane *počet obyvateľov regiónu vo veku 62 alebo viac rokov*. Výsledný podiel VÚC však ovplyvní aj celkový počet obyvateľov s trvalým pobytom na území regiónu, počet obyvateľov veku od 15 do 18 rokov, dĺžka ciest II. a III. kategórie vo vlastníctve regiónu, hustota obyvateľstva a rozloha regiónu.

Fiškálna decentralizácia uvoľňuje obciam ruky aj pri určovaní výšky miestnych daní. Miestne dane budú fakultatívne, čo znamená, že obce budú môcť rozhodovať nielen o výške dane ale aj o jej zavedení. Nový zákon stanovil len východiskové sadzby, ktoré obce budú môcť individuálne upravovať a stanovovať výnimky podľa vlastného uváženia. Od roku 2005 budú môcť obce a mestá vyberať osem miestnych daní - *daň z nehnuteľností, daň za psa, za užívanie verejného priestranstva, daň za ubytovanie, za predajné automaty, za nevýherné hracie prístroje, za vjazd do historickej časti mesta a za jadrové zariadenie*. Poplatok zostáva len jeden - za komunálne a drobné stavebné odpady. Schválením zákonov fiškálnej decentralizácie sa končí aj dotovanie mestskej hromadnej dopravy.

Vlastnú fakultatívnu daň budú mať aj VÚC, a to daň z motorových vozidiel, ktorá nahradí doterajšiu cestnú daň. Aj o jej zavedení a sadzbach bude rozhodovať regionálna samospráva. Predmetom tejto dane budú naďalej motorové vozidlá používané na podnikanie alebo v súvislosti s podnikaním.

Prijatím zákonov fiškálnej decentralizácie sa teda zrušila kapitola súhrnného finančného vzťahu štátneho rozpočtu k obciam a vyšším územným celkom a doterajšie dotácie sa transformujú na daňové príjmy obcí a vyšších územných celkov. Podľa odhadov MF SR by mal v roku 2005 celkový objem dotácií transformovaných na daňové príjmy dosiahnuť 33 854,9 mil. Sk. Pre tento rok štát garantuje neutrálny dopad fiškálnej decentralizácie na rozpočty územných samospráv. Pokiaľ by bol výnos podielovej dane v roku 2005 nižší, ako garantovaná suma, štát dofinancuje samosprávu do výšky odhadovaného výnosu, vyšší výnos ponecháva samospráve.

Predpokladá sa, že už v rokoch 2006 a 2007 prinesie reforma samosprávam vyššie príjmy, ako by im plynuli bez reformy. Podľa odhadov ministerstva financií sa v uvedených rokoch očakáva nasledujúci vývoj príjmov:

Súhrn príjmov územnej samosprávy po fiškálnej decentralizácii (mld. SKK)			
	2005	2006	2007
Daň z príjmov FO	33,184	35,302	38,784
z toho:			
- obce (70,3%)	23,328	24,817	27,265
- VÚC (23,5%)	7,799	8,296	9,114
Daň z motorových vozidiel			
- VÚC (100%)	2,5	2,55	2,6
Dopad fiškálnej decentralizácie na štátny rozpočet v rokoch 2005-2007			
Fiškálna decentralizácia	33,627	35,663	38,979
SFV	33,627	34,771	35,673
rozdiel	0,0	0,892	3,306

Zdroj: MFSR

Kompetencie, ktoré obce a vyššie územné celky budú vykonávať v režime preneseného výkonu štátnej správy, budú naďalej financované dotáciami zo štátneho rozpočtu prostredníctvom vecne príslušnej rozpočtovej kapitoly.

Nová legislatíva zavádza zostavovanie viacročného – trojročného rozpočtu. Týmto spôsobom sa vytvorí účinnejšie časové prepojenie rozpočtového obdobia nielen s volebným obdobím zastupiteľstiev samosprávnych územných jednotiek, ale predovšetkým s dlhodobými záväzkami obcí a VÚC. Rozpočet príjmov a výdavkov na dva roky, ktoré nasledujú po roku, pre ktorý sa zostavuje rozpočet, nie je záväzný a v ďalších rozpočtových rokoch sa upravuje.

Právna úprava fiškálnej decentralizácie vytvára aj bariéry neodôvodnenému zvyšovaniu zadlžovania územných samospráv. Podmienky pre prijímanie návratných zdrojov financovania sú sprísnené. Maximálna zadlženosť samosprávy nesmie presahovať úroveň 60 % z ročných príjmov, pričom obec alebo VÚC môže ročne vynaložiť na dlhovú službu maximálne 25 % z príjmov.

Očakáva sa, že nový systém financovania územných samospráv vytvorí podmienky pre účinnejšiu mobilizáciu zdrojov a zvýšenie osobnej zodpovednosti volených orgánov samosprávy, iniciuje vyššiu mieru občianskej participácie, zabezpečí lepšiu informovanosť o používaní verejných financií a umožní selektívnejší prístup k riešeniu špecifických potrieb a požiadaviek občanov v jednotlivých regiónoch.

IV.3. Zákon o rozpočtových pravidlách

Reforma verejnej správy a zmeny súvisiace so vstupom Slovenska do Európskej únie boli hlavnou motiváciou pre vytvorenie nového komplexného legislatívneho rámca úpravy rozpočtového procesu v sektore verejnej správy, ku ktorému sa vláda SR zaviazala v Programovom vyhlásení vlády.

Nová legislatíva rešpektuje metodiku Európskeho systému účtov ESA 95 a poskytuje jednotnú a všeobecne platnú definíciu sektora verejnej správy, definuje jej subjekty, vymedzuje verejné prostriedky a tým zabezpečuje používanie ESA 95 v podmienkach SR.

Nový zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy, ktorý bol schválený Národnou radou SR v septembri 2004, upravuje rozpočet verejnej správy ako celku, pričom kladie zvláštny dôraz na štátny rozpočet. Integrovanou súčasťou rozpočtového procesu pri

zostavovaní a realizácii štátneho rozpočtu je programové rozpočtovanie. Zákon zavádza pre celú verejnú správu viacročné rozpočtovanie. Príjmy a výdavky rozpočtu verejnej správy (štátny rozpočet a rozpočty ostatných subjektov verejnej správy) sa rozpočtujú na tri rozpočtové roky. Rozpočty pre druhý a tretí rok rozpočtového obdobia (t. j. pre roky, ktoré nasledujú po rozpočtovom roku, na ktorý sa predkladá zákon o štátnom rozpočte) sú orientačné a upresňujú sa v ďalšom rozpočtovom roku.

Zákon zavádza nové pravidlá pre čerpanie a vykazovanie prostriedkov štátneho rozpočtu. Zákon stanovuje podmienky pre čerpanie finančných prostriedkov na kapitálové výdavky, prostriedkov Európskej únie a prostriedkov spolufinancovania zo štátneho rozpočtu nepoužitých v bežnom rozpočtovom roku aj v nasledujúcich rokoch. Pokiaľ sa nevyčerpajú v tom roku, pre ktorý boli rozpočtované, bude ich možné čerpať aj v nasledujúcich rokoch a stanú sa výdavkami toho roka, v ktorom boli použité.

Novými pravidlami sa riadi aj poskytovanie a zatriedenie finančných prostriedkov z návratných zdrojov financovania.

Novým režimom sa riadi aj porušenie finančnej disciplíny a jeho sankcionovanie.

Základné Pravidlá hospodárenia upravené zákonom sú jednotné pre všetky subjekty verejnej správy.

Výkon finančnej kontroly ako aj kontrolná pôsobnosť je upravená v zákone o finančnej kontrole.

V. DLHODOBÁ UDRŽATEĽNOSŤ VEREJNÝCH FINANCIÍ

Dlhodobá udržateľnosť je kľúčovým cieľom verejných financií na Slovensku. Pre potreby konvergenčného programu sa definovala ako udržanie deficitu verejných financií pod 3% z HDP a čistého dlhu pod 60% z HDP pred aj po vyvrcholení demografických problémov okolo roku 2055. Tento cieľ sa má dosiahnuť na jednej strane zbížením deficitu približne na nulu v roku 2010 a ďalšími štrukturálnymi reformami (vek odchodu do penzie na 65 rokov a zmena indexácie už priznaných penzií). Od mája 2004 sa neuskutočnila z pochopiteľných dôvodov aktualizácia dlhodobých projekcií. Zmenou je však uspôsobenie strednodobých čísel na aktuálny návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2005 až 2007. Práve preto uvádzame výrazne skrátenú verziu analýzy z KP z mája tohto roka.

V.1. Demografia

Pre účely konvergenčného programu MF SR urobilo vlastnú simuláciu populácie, ktorá vychádza zo skutočnosti zistenej pri sčítaní obyvateľstva v roku 2001 a z očakávaní Výskumného demografického centra. Pre porovnanie uvádzame v tabuľke aj predpoklady, s ktorými pracovala pri prognóze obyvateľstva Svetová banka.

Slovenská republika v súčasnosti patrí medzi tie krajiny EÚ, ktoré majú najnižšie úrovne pôrodnosti (Taliansko, Španielsko, Luxembursko). Napriek tomu očakávame, že v najbližších rokoch bude miera pôrodnosti rásť a úroveň priemeru bývalej EU 15 dosiahne v roku 2050. Očakávaná dĺžka života vzrastie do roku 2050 u mužov o viac ako 7 rokov a u žien o 6 rokov.

Demografia									
	Slovenská republika							EU priemer	
Stredný variant	2004	2010	2020	2030	2040	2050	2080	2000	2050
Populácia (tis.)	5 381	5 404	5 447	5 405	5 237	5 031	4 379		
vo veku 0-14	941	810	812	751	662	664	594		
vo veku 15-64	3 817	3 919	3 735	3 518	3 308	2 904	2 506		
vo veku 65 a viac	622	674	900	1 136	1 267	1 463	1 279		
Očak.dĺžka života (M)	70,2	71,3	73,3	74,9	76,0	77,1	81,0	75	80
Očak.dĺžka života (Ž)	78,0	79,0	80,8	82,2	83,0	84,0	87,7	81,3	85,5
Miera pôrodnosti	1,17	1,28	1,46	1,58	1,64	1,70	1,70	1,50	1,70
Migračné saldo (tis.)	1,4	2,4	4,2	5,9	7,7	9,5	15,0		
Čistá migrácia (% pop.)	0,03	0,05	0,08	0,11	0,15	0,19	0,34		
Predpoklady Svetovej banky									
Miera pôrodnosti	1,40	1,40	1,70	2,00	2,10	2,10	2,10		
Očak.dĺžka života	73,3	75,1	76,6	78,0	79,5	81,1	84,3		
Nízky variant	2004	2010	2020	2030	2040	2050	2060	2070	2080
Populácia (tis.)	5 381	5 402	5 399	5 270	5 005	4 657	4 261	3 842	3 464
Miera pôrodnosti	1,17	1,22	1,34	1,42	1,46	1,50	1,50	1,50	1,50
Migračné saldo (tis.)	1,4	0,7	1,6	2,3	2,8	3,4	3,9	4,5	5,0
Vysoký variant	2004	2010	2020	2030	2040	2050	2060	2070	2080
Populácia (tis.)	5 381	5 407	5 507	5 570	5 531	5 470	5 396	5 328	5 337
Miera pôrodnosti	1,17	1,38	1,66	1,82	1,86	1,90	1,90	1,90	1,90
Migračné saldo (tis.)	1,4	4,3	8,1	11,2	13,7	16,1	18,6	21,0	23,5

Zdroj: MF SR

Pri takomto nastavení parametrov sa očakáva, že z pohľadu demografie bude najkritickejšia štruktúra populácie okolo roku 2060, keď podiel obyvateľov starších ako 65 rokov na pracujúcej populácii (15 - 64) dosiahne takmer 58%. O tomto vzťahu vypovedá „old age dependency ratio“, ktorý ukazuje, že problém starnutia na Slovensku nie je taký akútne ako v Európskej únii. Napriek tomu sa však tento vývoj na Slovensku rýchlo obráti a rast tohto ukazovateľa sa zastaví až v roku 2060, keď jeho hodnota dosiahne trojnásobok úrovne roku 2002.

Demografia - ukazovatele									
	Slovenská republika							EU priemer	
	2002	2010	2020	2030	2040	2050	2080	2000	2050
Old Age Dependency ratio (inv.)	6,14	5,81	4,15	3,10	2,61	1,99	1,96	4,17	2,04
2002 index	1,00	0,95	0,68	0,50	0,43	0,32	0,32	1,00	0,49

Zdroj: MF SR

V.2. Výsledky

Nasledujúca tabuľka sumarizuje dosiahnuté výsledky projekcie:

Predpokladaný vývoj verejných financií do roku 2080 – základný variant (% HDP)														
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2020	2030	2040	2050	2060	2070	2080
Daňové príjmy	17,6	17,4	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3
<i>daňový bonus</i>	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Príspevky na sociálne zabezpečenie	12,5	13,5	13,5	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4
<i>príspevky do 2. piliera</i>	0,0	0,4	1,0	1,1	1,2	1,2	1,3	1,5	1,7	1,9	2,0	2,0	2,1	2,1
Ostatné príjmy	5,2	6,2	6,1	6,2	6,2	6,2	6,2	6,2	6,2	6,2	6,2	6,2	6,2	6,2
CELKOVÉ PRÍJMY	35,3	37,1	36,9	36,9	36,9	36,9	36,9	36,9	36,9	36,9	36,9	36,9	36,9	36,9
Bežné výdavky	35,4	36,4	35,9	34,9	34,3	33,3	32,4	30,6	31,3	32,2	33,4	33,8	32,8	32,0
Dôchodkový systém	7,2	7,2	7,2	7,1	6,9	6,8	6,6	5,8	6,6	7,0	7,4	6,8	5,5	4,8
Zdrav. starostlivosť	4,5	4,9	4,9	4,9	5,0	5,0	5,1	5,5	6,0	6,4	6,6	6,6	6,5	6,5
Dávky v nezamestn.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Školstvo	3,7	3,7	3,5	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4
Prídavky na deti	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4
Ostatné výdavky	19,1	19,9	19,5	18,8	18,2	17,4	16,6	15,3	14,8	14,9	15,6	16,5	16,9	16,8
<i>mzdy</i>	7,0	7,0	6,9	6,8	6,6	6,5	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3
<i>tovary a služby</i>	5,3	5,4	5,4	5,2	4,9	4,6	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4
<i>úroky</i>	2,3	2,4	2,3	2,3	2,3	2,2	2,1	0,8	0,3	0,4	1,0	2,0	2,4	2,3
<i>iné</i>	4,6	5,1	4,9	4,5	4,3	4,0	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8
Kapitálové výdavky	3,8	4,0	4,0	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
CELKOVÉ VÝDAVKY	39,1	40,4	39,8	38,8	38,2	37,2	36,3	34,5	35,2	36,1	37,4	37,7	36,7	35,9
DEFICIT	-3,8	-3,4	-2,9	-1,9	-1,3	-0,3	0,6							
DEFICIT (s výpad. do 2.pil.)	-3,8	-3,8	-3,9	-3,0	-2,5	-1,6	-0,7	0,8	-0,1	-1,0	-2,4	-2,8	-1,8	-1,0
<i>Primárne saldo</i>	-1,5	-1,4	-1,7	-0,7	-0,2	0,7	1,4	1,6	0,2	-0,6	-1,4	-0,9	0,6	1,3
HRUBÝ DLH	43,0	44,2	45,3	45,5	43,7	40,7	37,0	13,6	5,0	8,1	21,3	38,8	45,7	43,0
ČISTÝ DLH	30,0	30,4	31,8	33,7	33,1	31,4	29,0	5,6	-3,0	0,1	13,3	30,8	37,7	35,0

Zdroj: MF SR

Poznámky:

- 1) od roku 2007 predpokladáme rast HDP na úrovni potenciálneho rastu
- 2) indexácia miezd infláciou + 2% (2008 - 2010)
- 3) indexácia tovarov a služieb 2% ročne (2008 - 2010)
- 4) indexácia ostatných výdavkov 2% ročne
- 5) hrubý dlh je počítaný cez deficit (ESA95) + výpadok do 2. piliera (od roku 2011)
- 6) čistý dlh je počítaný ako Hrubý dlh a zmena hotovosti na účtoch (rast dlhu vplyvom poklesu úložky v NBS)
- 7) deficit zo zavedenia 2. piliera je do roku 2010 hradený príjmami z privatizácie (úložka v NBS)
- 8) priemerná úroková sadzba pri výpočte úrokových nákladov dlhu bola stanovená na 5,5%
- 9) Primárne saldo je počítané iba s platenými úrokmi
- 10) Výdavky na dôchodkový systém nezahŕňajú výdavky na dôchodkové zabezpečenie ozbrojených zložiek SR

Z výsledkov môžeme vidieť, že ďalšia konsolidácia verejných financií v rokoch 2008 až 2010 zabezpečí (pomocou indexácie výdavkov uvedenej pod tabuľkou) dlhodobú udržateľnosť verejných financií. Bez ďalších hlbokých zmien budú verejné financie pripravené odolávať tlakom spôsobeným starnutím populácie. **Kľúčovým bodom dosiahnutia takéhoto vývoja je dosiahnutie približne vyrovnaného hospodárenia verejných financií koncom tohto alebo začiatkom nasledujúceho desaťročia**, ktorý je základným predpokladom aj pre efektívne znižovanie dlhu.

VI. POROVNANIE S KP Z MÁJA 2004

Pri súčasnej aktualizácii sa potvrdzujú trendy budúceho vývoja makroekonomických a fiškálnych parametrov prezentované v prvom konvergenčnom programe SR. Skutočný vývoj domácej ekonomiky a vonkajšieho prostredia za uplynulé obdobie si vyžiadali niektoré číselné spresnenia, ktoré však zväčša nie sú výrazné alebo môžu mať skôr pozitívny vplyv pre ďalší proces reálnej a nominálnej konvergenencie SR. Niektoré korekcie, resp. naopak ponechanie pôvodných odhadov, boli odrazom konzervatívneho charakteru predkladaných makroekonomických projekcií. Aj v budúcnosti bude snahou udržať tento charakter predikcií, aby sa nevytvárali nadmerné riziká pre plnenie fiškálnych cieľov z titulu príliš optimistických odhadov vývoja makroekonomického prostredia.

Aktualizácia na rok 2004 priniesla vyššie odhady rastu ekonomiky najmä vplyvom priaznivejšieho vývoja miezd a domáceho dopytu. V ďalších rokoch sa premietol príchod ďalších investícií predovšetkým do automobilového sektora. Naďalej sa bude rast ekonomiky SR pohybovať na relatívne vysokých, avšak udržateľných úrovniach. Isté rezervy pri odhade cenového vývoja umožnili ponechať projekciu celkovej miery inflácie na nezmenenej úrovni. Ukazuje sa, vyšší rast ekonomiky by mohol mierne podporiť plnenie fiškálnych zámerom s pozitívnym vplyvom na znižovanie deficitu verejných financií a s časovým posunom aj na zníženie dlhového pomeru.

Porovnanie predchádzajúcej a aktualizovanej prognózy (% HDP)						
	ESA kód	2003E	2004F	2005F	2006F	2007F
Rast HDP (%)						
Predchádzajúca aktualizácia	B1g	4,2	4,1	4,3	5,0	4,7
Súčasná aktualizácia	B1g	4,2	5,0	4,5	5,1	5,4
Rozdiel		0,0	0,9	0,2	0,1	0,7
Súčasná saldo rozpočtu						
Predchádzajúca aktualizácia	B9	-3,6	-4,0	-3,4	-3,0	-2,0
Súčasná aktualizácia	B9	-3,7	-3,8	-3,4	-2,9	-1,9
Rozdiel		-0,1	0,2	0,0	0,1	0,1
Úroveň hrubého dlhu verejnej správy						
Predchádzajúca aktualizácia		42,8	45,1	46,4	46,1	45,5
Súčasná aktualizácia		42,8	43,0	44,2	45,3	45,5
Rozdiel		0,0	-2,1	-2,2	-0,8	0,0

Zdroj: MF SR

PRÍLOHY

Príloha č. 1 - Indikatívny odhad do roku 2010

Odhad do roku 2010							
	m.j.	2003	2004F	2005F	2006F	2007F	Priemer 2008F–2010F
HDP, stále ceny 1995	%	4,2	5,0	4,5	5,1	5,4	4,3
Konečná spotreba domácností	%	-0,4	3,0	4,1	3,9	4,0	3,5
Konečná spotreba verejnej správy	%	2,9	0,9	1,5	2,2	1,5	1,1
Tvorba hrubého fixného kapitálu	%	-1,2	3,3	7,5	6,0	3,3	4,3
Vývoz tovarov a služieb	%	22,6	12,4	10,5	13,9	12,8	9,5
Dovoz tovarov a služieb	%	13,8	11,8	11,1	13,0	9,6	9,2
Priemerná ročná miera inflácie	%	8,5	7,8	3,3	2,8	2,5	3,5
Saldo bežného účtu PB	% HDP	-0,9	-2,2	-2,8	-2,1	0,3	-0,5
Priemerný počet pracujúcich (podľa VZPS)	%	1,8	0,0	0,6	0,6	0,9	0,7
Priemerná miera nezamestnanosti (podľa VZPS)	%	17,4	18,5	17,9	17,3	16,5	13,5
Priemerná reálna mesačná mzda zamestnanca	%	-2,0	1,6	3,1	2,9	3,0	2,8
Priemerný výmenný kurz EUR	Sk	41,5	40,0	39,4	39,0	39,0	39,0
Príjmy VF (podľa ESA 95) *	% HDP	36,1	35,3	37,1	36,9	36,9	36,9
Výdavky VF (podľa ESA 95)	% HDP	39,8	39,1	40,4	39,8	38,8	37,0
Saldo VF (podľa ESA 95) *	% HDP	-3,7	-3,8	-3,4	-2,9	-1,9	-0,1

* bez vplyvu 2. piliera, VF - verejné financie
Zdroj: MF SR

Príloha č. 2 - Výbor pre makroekonomické prognózy

V snahe dosiahnuť vyššiu transparentnosť a objektívnosť makroekonomických prognóz MF SR opäť oslovilo členov Výboru pre makroekonomické prognózovanie. Aktualizácia prognóz jednotlivých členských inštitúcií a posudzovanie prognózy MF SR vo výbore sa konalo v júli 2004, t. j. tak, aby sa získané výsledky mohli zohľadniť v procese aktualizácie návrhu viacročného rozpočtu..

Strednodobá makroekonomická prognóza MF SR, ktorá je východiskom pre rozpočet na roky 2005 -2007, bola vo výbore vnímaná ako realistická až mierne konzervatívna :

- konzervatívna (ING Bank)
- mierne konzervatívna (Tatra banka)
- konzervatívna (SLSP)
- realistická (Infostat)
- realistická (VÚB)
- realistická (SAV - K 37%, R 25%, O 38%)
- realistická (NBS)

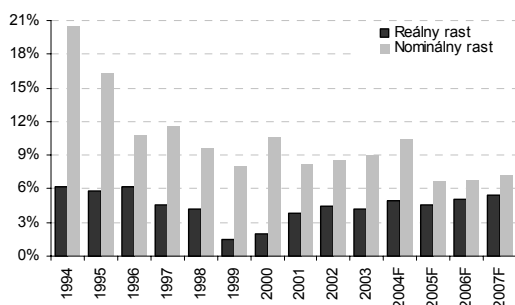
Výbor pre makroekonomické prognózy (priemer bez MF SR)

	m.j.	2005F	2006F	2007F
HDP v bežných cenách	mld. Sk	1430,6	1549,6	1684,1
Reálny rast HDP	%	4,9	5,4	5,7
Konečná spotreba domácností; reálny rast	%	4,6	4,3	4,2
Konečná spotreba domácností; nominálny rast	%	7,9	7,4	7,2
Priem. mes. mzda za hospodárstvo (nom. rast)	%	7,5	7,1	6,7
Priemerný rast zamestnanosti podľa VZPS	%	0,9	0,9	1,0
Priemerný rast zamestnanosti podľa evid.počtu	%	0,7	0,7	0,8
Index spotrebiteľských cien (priemerný rast)	%	3,5	3,1	2,9
Index výrobných cien (priemerný rast)	%	2,5	2,3	2,2
Deficit bežného účtu (podiel na HDP)	%	-2,7	-2,0	0,3
Konečná spotreba verejnej správy (reálny rast)	%	2,9	3,2	1,2
Tvorba hrubého fixného kapitálu (reálny rast)	%	9,3	8,0	5,8
Export tovarov a služieb (reálny rast)	%	9,6	14,0	14,9
Import tovarov a služieb (reálny rast)	%	10,7	13,6	13,1
Miera nezamestnanosti (priemer, VZPS)	%	16,0	15,4	14,7

Zdroj: Výbor pre makroekonomické prognózy

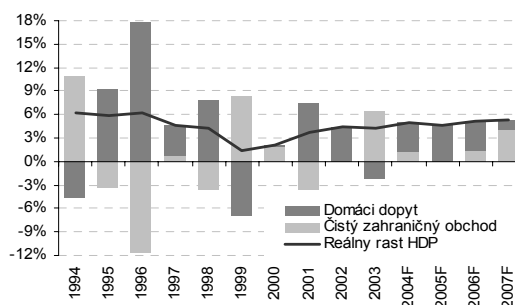
Príloha č.3 - Grafy

Rast hrubého domáceho produktu v %

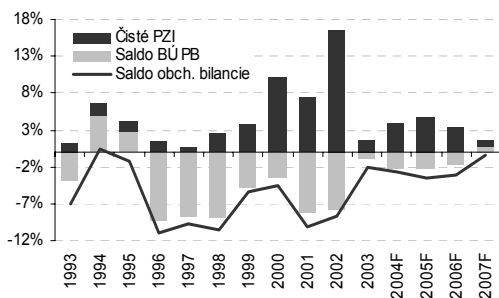
Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Príspevky k rastu HDP v percent.bodoch

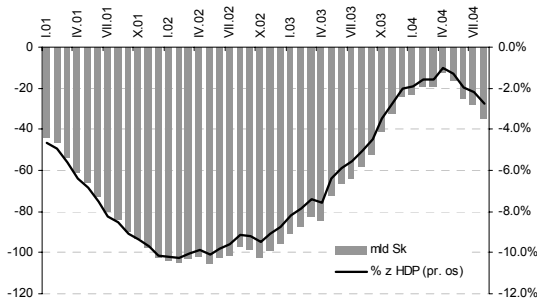
Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Deficit obch.bilancie v % HDP

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

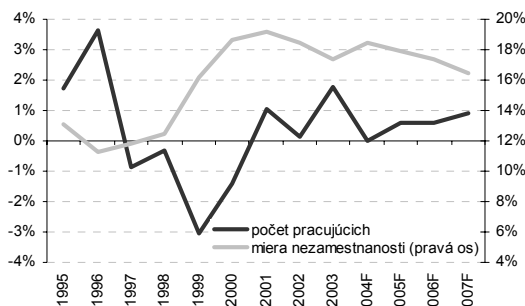
Obch. bilancia 12-mes. kumulat. saldo

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

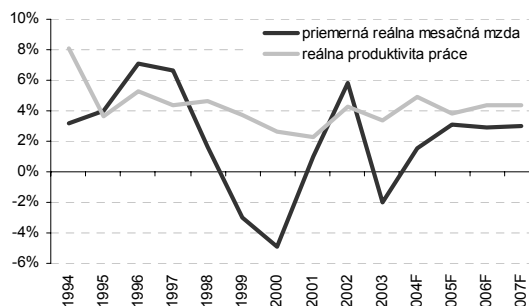

Ekonomická aktivita podľa VZPS

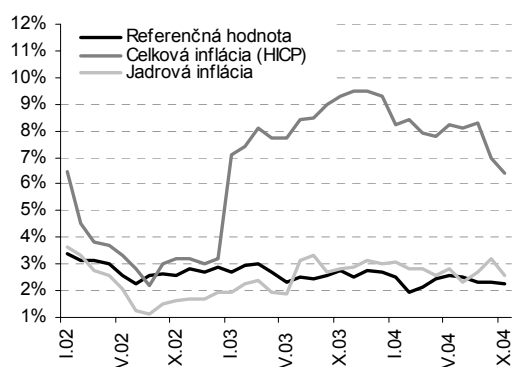
Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Reálna mzda a produktivita práce

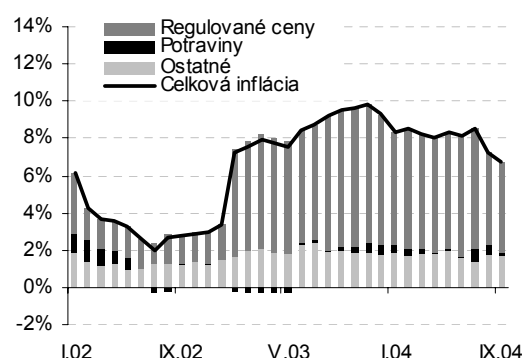
Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Vývoj inflácie

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Štruktúra celkovej inflácie v percent.bodoch

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Príloha č.4 - Požadované tabuľky

Tabuľka 1: Rast a príslušné faktory (% , ak nie je uvedené inak)

	ESA kód	2003	2004F	2005F	2006F	2007F
Rast HDP v stálych trh. cenách (7+8+9)	B1g	4,2	5,0	4,5	5,1	5,4
Úroveň HDP v bežných trh. cenách, mld. Sk	B1g	1 195,8	1 319,9	1 407,4	1 503,8	1 611,3
Deflátor HDP (medziročný rast)		4,7	5,1	2,0	1,7	1,7
Zmena CPI (ročný priemer)		8,5	7,8	3,3	2,8	2,5
Rast zamestnanosti*		1,8	0,0	0,6	0,6	0,9
Rast produktivity práce**		3,4	5,0	3,8	4,4	4,4
Zdroje rastu: percentuálne zmeny v stálych cenách						
1. Výdavky na súkromnú spotrebu	P3	-0,4	3,0	4,1	3,9	4,0
2. Výdavky na spotrebu verejnej správy	P3	2,9	0,9	1,5	2,2	1,5
3. Hrubá tvorba fixného kapitálu	P51	-1,2	3,3	7,5	6,0	3,3
4. Zmena stavu zásob a čisté nadobudnutie cenností ako % z HDP***	P52 + P53	-0,7	0,4	0,8	0,6	-1,1
5. Vývoz výrobkov a služieb	P6	22,6	12,4	10,5	13,9	12,8
6. Dovoz výrobkov a služieb	P7	13,8	11,8	11,1	13,0	9,6
Príspevky k rastu HDP						
7. Konečný domáci dopyt (1 + 2 + 3)		0,1	2,6	4,3	3,9	3,1
8. Zmena stavu zásob a čisté nadobudnutie cenností (= 4) ***	P52 + P53	-2,3	1,1	0,4	-0,2	-1,8
9. Saldo zahraničného obchodu s výrobkami a službami	B11	6,4	1,2	-0,1	1,3	4,1

* Podľa výberového zisťovania pracovných síl

** Rast HDP v trhových cenách na zamestnanú osobu v stálych cenách

*** Vráťane štatistickej diskrepancie

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Tabuľka 2: Vývoj rozpočtov verejnej správy (% HDP)

	ESA kód	2003E	2004F	2005F	2006F	2007F
Čisté pôžičky (B9) podsektorov verejnej správy						
1. Štátna správa	S13	-3,7	-3,8	-3,4	-2,9	-1,9
2. Ústredná štátna správa	S1311	-4,2	-3,4	-3,9	-3,5	-3,1
3. Regionálna štátna správa	S1312	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Miestna štátna správa	S1313	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
5. Fondy sociálneho zabezpečenia	S1314	0,5	-0,3	0,5	0,5	1,2
Verejná správa (S13)						
6. Celkové príjmy	ESA	36,3	35,3	37,1	36,9	36,9
7. Celkové výdavky	ESA	40,0	39,1	40,4	39,8	38,8
8. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté	B9	-3,7	-3,8	-3,4	-2,9	-1,9
9. Čisté úrokové platby		-1,8	-1,9	-2,0	-1,9	-2,0
10. Primárne saldo		-1,9	-1,9	-1,4	-1,0	0,1
Zložky príjmov						
11. Dane	D2+D5	18,2	17,6	17,4	17,3	17,3
12. Príspevky na sociálne zabezpečenie	D61	13,9	12,5	13,5	13,5	13,4
13. Výnosy z úrokov	D41	0,7	0,4	0,4	0,3	0,3
14. Iné		3,5	4,8	5,8	5,8	5,8
15. Celkové príjmy	ESA	36,3	35,3	37,1	36,9	36,9
Zložky výdavkov						
16. Výdavky na kolektívnu spotrebu		12,6	12,3	12,4	12,3	12,0
17. Sociálne dávky okrem naturálnych sociálnych transferov	D62	18,4	16,8	17,2	17,1	16,8
18. Úrokové platby	D41	2,6	2,3	2,4	2,3	2,3
19. Dotácie	D3	1,5	1,7	1,7	1,7	1,6
20. Hrubá tvorba fixného kapitálu	P51	2,5	2,6	2,6	2,5	2,3
21. Iné		2,6	3,5	4,1	4,0	3,9
- ostatné bežné dotácie a transfery		1,9	1,7	1,8	1,6	1,4
- kapitálové transfery		0,6	1,2	1,4	1,5	1,6
- odvody do rozpočtu EÚ		0,0	0,6	0,9	0,9	0,9
22. Celkové výdavky	ESA	40,0	39,1	40,4	39,8	38,8

Zdroj: MF SR

Tabuľka 3: Vývoj dlhu verejnej správy (% HDP)

	ESA kód	2003E	2004F	2005F	2006F	2007F
Hrubý dlh		42,8	43,0	44,2	45,3	45,5
Zmena hrubého dlhu		-0,6	0,2	1,2	1,1	0,1
Položky ovplyvňujúce zmenu hrubého dlhu						
Primárne saldo		1,2	1,5	1,4	1,7	0,7
Úrokové platby	D41	2,5	2,3	2,4	2,3	2,3
Rast nominálneho HDP	B1g	-3,6	-4,0	-2,7	-2,9	-3,0
Iné faktory		-0,7	0,4	0,1	0,0	0,1
p. m. Implicitná úroková miera na dlh (v %)		6,4	5,9	5,8	5,5	5,5

Zdroj: MF SR

Tabuľka 4: Cyklický vývoj (% HDP, ESA 95)

	ESA kód	2003	2004F	2005F	2006F	2007F
1. Rast HDP v stálych cenách	B1g	4,2	5,0	4,5	5,1	5,4
2. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté	B9	-3,7	-3,8	-3,4	-2,9	-1,9
3. Čisté úrokové platby		-1,8	-1,9	-2,0	-1,9	-2,0
4. Potenciálny rast HDP		4,3	5,1	4,6	4,8	5,1
5. Produkčná medzera		0,0	-0,1	-0,2	0,1	0,3
6. Cyklická zložka rozpočtu		0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
7. Cyklicky upravené saldo (2 - 3)		-3,7	-3,8	-3,4	-2,9	-2,0
8. Cyklicky upravené primárne saldo (7 - 3)		-1,9	-1,9	-1,4	-1,0	0,0

Zdroj: MF SR

Tabuľka 5: Porovnanie predchádzajúcej a aktualizovanej prognózy (% HDP)

	ESA kód	2003	2004F	2005F	2006F	2007F
Rast HDP (%)						
Predchádzajúca aktualizácia	B1g	4,2	4,1	4,3	5,0	4,7
Súčasná aktualizácia	B1g	4,2	5,0	4,5	5,1	5,4
Rozdiel		0,0	0,9	0,2	0,1	0,7
Súčasná saldo rozpočtu						
Predchádzajúca aktualizácia	B9	-3,6	-4,0	-3,4	-3,0	-2,0
Súčasná aktualizácia	B9	-3,7	-3,8	-3,4	-2,9	-1,9
Rozdiel		-0,1	0,2	0,0	0,1	0,1
Úroveň hrubého dlhu verejnej správy						
Predchádzajúca aktualizácia		42,8	45,1	46,4	46,1	45,5
Súčasná aktualizácia		42,8	43,0	44,2	45,3	45,5
Rozdiel		0,0	-2,1	-2,2	-0,8	0,0

Zdroj: MF SR

Tabuľka 6: Dlhodobá udržateľnosť verejných financií (% HDP)

	2004F	2005F	2010F	2020F	2030F	2050F
Celkové výdavky	39,1	40,4	36,3	34,5	35,2	37,4
Výdavky na starobné dôchodky	7,2	7,2	6,6	5,8	6,6	7,4
Zdravotná starostlivosť (vrátane starostlivosti pre staršiu generáciu)	4,5	4,9	5,1	5,5	6,0	6,6
Úrokové platby	2,3	2,4	2,1	0,8	0,3	1,0
Celkové príjmy	35,3	37,1	36,9	36,9	36,9	36,9
z toho: z príspevkov na dôchodkové poistenie	12,5	13,5	13,4	13,4	13,4	13,4
Predpoklady						
Rast produktivity práce	5,0	4,0	3,4	3,4	2,5	2,3
Reálny rast HDP	5,0	4,5	4,1	3,3	2,0	1,5
Miera participácie mužov (vek 15-64)	76,7	77,2	78,0	79,9	79,4	78,7
Miera participácie žien (vek 15-64)	62,9	63,4	64,1	67,8	68,2	68,1
Celková miera participácie (vek 15-64)	69,8	70,3	71,0	73,9	73,8	73,5
Miera nezamestnanosti (definícia ILO)	18,5	17,9	13,2	10,8	8,8	4,9

Zdroj: MF SR